Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТИ ВА ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

ГАЗЕТА 1928 ЙИЛ 11 ДЕКАБРДАН ЧИҚА БОШЛАГАН · № 107 (9093). · 1987 йил 6 июнь · шанба · Баҳоси 3 тийин.

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросида

КПСС Марказий Комитетининг Сиёсий бюроси 4 июнь куни бўлиб ўтган мажлисида Варшава Шартномасида қатнашувчи давлатлар сиёсий маслаҳат комитетининг 28—29 май кунлари Берлинда бўлиб ўтган навбатдаги кенгаши якунларини муҳокама қилди.

Сиёсий бюро кенгашда М. С. Горбачев бошчилигидаги совет делегацияси бажарган ишни маъқуллади. Варшава Шартномаси мамлакатларининг ҳарбий доктринаси тўғрисидаги ҳужжат юксак баҳоланди ва қўллаб-қувватланди. Бу ҳужжат социализм ҳарбий стратегиясининг мудофаа характерини аниқ ифода этади, Варшава Шартномаси ташкилоти билан НАТО ўртасидаги мулоқотни ривожлантиришга, Европада ишончни мустаҳкамлашга хизмат қилади.

Халқаро воқеаларга ва қардош мамлакатлар биргаликда ҳал этишлари лозим бўлган вазифаларга ёндашувда уларнинг бирлиги Берлинда яна намоён бўлди. Сиёсий бюро халқаро муносабатлар муҳитида кўп жиҳатдан социалистик давлатларнинг ташаббуслари билан боғлиқ ижобий ўзгаришлар рўй берганлигини қайд этиб, Ғарб ана шу ташаббусларга жавоб қайтаришни асоссиз равишда пайсалга солаётганлигини таъкидлади. Бу ташаббуслар Европа халқларини ҳаяжонга солаётган проблемаларни ҳал этишга қаратилган бўлиб, булар орасида Европадаги ўртача оралиқ ва оператив-тактик ядровий ракеталарни тугатиш, қўққисдан ҳужум хавфини чеклаш зарурати биринчи ўринда туради.

СМК кенгашида Варшава Шартномасида қатнашувчи давлатларнинг ташқи сиёсат соҳасидаги ҳамкорлик механизмини, ўзаро ахборот бериб туриш, маслаҳатлашувлар ҳамда баҳамжиҳат ҳаракат қилишнинг бошқа формаларини такомиллаштириш юзасидан белгиланган тадбирлар муҳим аҳамиятга эга эканлиги таъкидланди.

28 май куни Берлинда М. С. Горбачевнинг Э. Хонеккер билан суҳбати чоғида эришилган аҳдлашувлар маъқулланди.

КПСС Марказий Комитети Бош секретари М. С. Горбачевнинг 25—27 май кунлари Руминия Социалистик Республикасига қилган расмий дўстлик визитининг якунлари, унинг РКП Бош секретари, РСР Президенти Н. Чаушеску билан олиб борган музокараларининг натижалари кўриб чиқилди. Визит партияларимиз билан халқларимизни бирлаштириб турган дўстлик ва қардошларча бирдамлик туйғуларини ифода этди, сиёсий, иқтисодий, маданий, илмий соҳалар ҳамда бошқа соҳалардаги Совет-Руминия алоқалари ва ҳамкорлиги бутун комплексини янада ривожлантириш йўлларини белгилаш имконини берди, икки қардош мамлакат халқлари тинчлиги ва хавфсизлигини мустаҳкамлаш учун курашда фаол, баҳамжиҳат ҳаракат қилишга азму-қарор берганлигини кўрсатди.

Сиёсий бюро мажлисида атом энергетикасини ривожлантиришнинг техникавий даражасини ошириш, унинг хавфсизлигини таъминлаш билан боғлиқ масалалар комплекси кўриб чиқилди.

Пишиқ-пухталиги ва тежамлиги жиҳатидан юксак даражада бўлган реактор установкаларини ва янги туркумдаги атом станцияларини барпо этиш, АЭС машина-ускуналарининг сифатини ва уларнинг ишлаш ресурсини ошириш, уларнинг ёнғин хавфсизлигини таъминлаш вазифалари белгиланди. Лойиҳа-қидирув ишларини тубдан яхшилаш, атом станциялари лойиҳаларини унификациялаш, уларнинг қурилишини, моддий-техника таъминотини такомиллаштириш, машина-ускуналар комплект ҳолда етказиб берилишини таъминлаш, қурилиш индустриясининг базасини ривожлантириш юзасидан чора-тадбирлар кўриш белгиланди. Ишлаб турган ва барпо этилаётган атом электр станцияларида тегишли тадбирларни амалга ошириш мўлжаллаб қўйилди.

Сиёсий бюро ўн иккинчи беш йилликда саноат темир йўл транспортининг моддий-техника базасини мустахкамлаш юзасидан ҳукумат ишлаб чиққан таклифларни маъқуллади. Юк ташишни бошқариш автомат системаларини жорий этиш, министрликлар ва идоралар транспорт бўлинмаларининг темир йўллар билан баҳамжиҳат ҳаракатини кучайтириш чоралари белгиланди. Локомотивлар, вагонлар ва йўл машиналарининг янги типларини яратиш, қўл меҳнатини камайтириш, юк тушириш комплексларини, ҳаракат составини ремонт қилиш объектларини барпо этиш, шунингдек эҳтиёт қисмлар ишлаб чиқаришни кўпайтириш кўзда тутилмоқда. 1991—1995 йилларда ва 2000 йилгача бўлган даврда саноат темирйўл транспортини янада ривожлантириш комплекс программасини ишлаб чиқиш зарур, деб топилди.

Социалистик қонунчиликни ва ҳуқуқ-тартиботни мустаҳкамлашда прокурор назорати ролини ошириш чоралари тўғрисида қарор қабул қилинди. Сиёсий бюро СССР прокуратураси қонунчилик ва ҳуқуқ-тартиботни мустаҳкамлаши лозим бўлган давлат органлари системасида ғоят муҳим ўрин тутишини қайд этиб, кейинги йилларда экономика соҳасида қонунларга риоя этилиши устидан назорат даражаси пасайиб кетганлигини, гражданларнинг ҳуқуқ ва манфаатларини тегишли даражада ҳимоя қилиш, ҳуқуқни муҳофаза қилиш органларининг фаолиятида ҳуқуқий нормаларга қатъий риоя этилиши ҳамиша ҳам таъминланавермаганлигини уқтириб ўтди.

Сиёсий бюро прокуратура ишини тубдан қайта қуриш, прокурорлар совет қонунлари, давлат манфаатлари, меҳнаткашларнинг ҳуқуқлари посбонлигида қаттиқ туришлари, принципиал ва қатъий ҳаракат қилишлари, жиноятчиликка ва бошқа хил ҳуқуқни бузиш ҳолларига қарши актив кураш олиб боришлари учун прокуратура фаолиятининг услуби, форма ва методларини қатъиян яхшилаш зарурлигини таъкидлади. Прокуратура ўз ишини ошкоралик шароитида, кенг жамоатчиликка таянган ҳолда олиб бориши, одамларнинг тақдирига нисбатан тошбағирлик билан муносабатда бўлиш фактларига, бюрократизм, маҳкамачилик кўринишларига, танқидни бўғиш ҳолларига, қайта қуриш ва жамиятни маънавий соғломлаштиришга тўсқинлик қилаётган барча иллатларга қарши муросасиз курашиши лозим.

Прокуратура органларига асосий диққат-эътиборни министрликлар ва идораларнинг, корхоналар ва ташкилотларнинг раҳбарлари, бошқа мансабдор шахслар, барча гражданлар қонунларга риоя этишдан иборат ўз бурчларини қандай бажараётганликлари устидан таъсирчан назоратни амалга оширишга, қонунчиликни бузиш ҳолларини ўз вақтида аниқлаб, уларга чек қўйишга қаратиш тавсия этилди. Шу муносабат билан прокуратура органларига қўшимча ваколатлар бериш зарур, деб топилди.

А. Ф. Добрининнинг Ҳиндистонга сафари, Бош министр Р. Ганди ва Ҳиндистоннинг бошқа раҳбарлари билан суҳбатлари тўғрисидаги ахбороти тингланди. М. С. Горбачевнинг 1986 йил ноябрида Деҳлига қилган визити вақтида эришилган Совет-Ҳиндистон аҳдномаларини изчиллик билан рўёбга чиқариш, иккала мамлакат халқларининг бахт-саодати, тинчлик ва халқаро хавфсизлик манфаатлари йўлида СССР билан Ҳиндистон ўртасидаги анъанавий дўстлик ва ҳамкорлик алоқаларини ривожлантириш ҳамда мустаҳкамлаш муддаоси таъкидланди.

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг мажлисида ички ва ташқи сиёсатга доир бошқа баъзи масалалар ҳам кўриб чиқилди.

М. С. ГОРБАЧЕВ Н. Д. ТИВАРИНИ ҚАБУЛ ҚИЛДИ

М. С. Горбачев 4 июнь куни кечқурун Кремлда Ҳиндистон ташқи ишлар министри Н. Д. Тиварини қабул қилди. Н. Д. Тивари Ҳиндистон Бош министри Ражив Гандининг шахсий мактубини КПСС Марказий Комитети Бош секретарига топширди. Совет-Ҳиндистон муносабатларининг ривожидаги янги босқичга хос ишонч ва чуқур ҳамжиҳатлик руҳида халқаро аҳамиятга молик актуал масалалар юзасидан муҳим ахборот айрибошланди ва ана шу масалаларни ҳал этишга нисбатан энг мақсадга мувофиқ ёндашувлар тўғрисида фикр-мулоҳазалар билдирилди.

(ТАСС).

ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ ПАРТИЯ КОМИТЕТИДА

ОБЛАСТЬ партия комитети бюросининг навбатдаги мажлисида пассажирларга хизмат кўрсатишни тубдан яхшилаш юзасидан пассажирлар ташиш область автотрести корхоналари партия ташкилотлари ва хўжалик раҳбарларининг иши тўғрисидаги масала кўриб чиқилди. Шу нарса таъкидландики, бошланғич партия ташкилотларининг, корхоналар раҳбарларининг бу йўналишдаги фаолияти КПСС Марказий Комитети 1987 йил январь Пленуми талабларига мос келмайди. Автокорхоналарда салбий ҳолатларга қарши муросасиз кураш олиб борилмаяпти. Ўтган йил ва 1987 йилнинг тўрт ойи ичида трест бўлинмаларида пассажирлар ташиш қоидалари 2,5 минг мартадан ортиқ бузилганлиги аниқланди, бажарилмаган ишлар ҳажмини ошириб ёзишлар давом этмоқда, молия ва моддий ресурслардан фойдаланишда жиддий бузилишлар, меҳнатсиз даромад қилиш фактлари аниқланди. Чирчиқ автобус паркида директор Р. Х. Ахмадеев 19,2 миллион, Тошкент область шаҳарлараро пассажирлар ташиш автопаркида директор К. В. Йўлдошев — 2,1 миллион, Калинин автотранспорт корхонасида директор И. К. Ғоипназаров — 1 миллиондан ортиқ, Оққўрғон автокорхонасида директор Э. Н. Назаров — 87 минг пассажир-километрни қўшиб ёзган. Улар давлат ҳисоб-китобини чалкаштирганлар, молия интизоми бузилишига йўл қўйганлар.

Бошланғич партия ва касаба союз ташкилотларида интизом, ҳайдовчиларнинг меҳнат режими ва дам олишининг бузилиш ҳолларига юз бераётганлигига қарамай жиддий талаб қилинмаган. Шу йилнинг биринчи квартали ичида трест бўйича прогуллар тўртдан бир ҳисса, иш вақтининг йўқотилиши 2,5 баравар кўпайди. Айни вақтда нормадан ортиқча ишлаш 17 процентга ортди.

Ҳайдовчилар ва линиядаги ходимларнинг нормал маиший шароитларини яратишнинг кўпгина масалалари ҳал қилинмаяпти. Трест социал-иқтисодий тараққиётининг перспектив плани конкрет амалий тадбирлар билан мустаҳкамланмаган, пассажир транспорти ишини интенсивлаштиришнинг етилган масалалари ҳал қилинмаяпти.

Трест корхоналари ишлаб чиқариш базаси билан етарли даражада таъминланмаган, ҳар уч корхонадан бири мослаштирилган биноларга жойлашган. Шаҳар атроф автостанциялари, Олмалиқ, Янгийўл шаҳарлари, «Чимён» дам олиш зонасидаги вокзаллар ўз ҳолига ташлаб қўйилган, шунга қарамай ўн иккинчи беш йилликда уларни лойиҳалаш ва қуриш планлаштирилмаяпти. Кейинги йиллар давомида автотрест базани ривожлантиришга йилига атиги 1—2 миллион сўм атрофида маблағ сарфлаяпти. Бундай суръат билан базани нормативларга мос ҳолга келтириш учун 15—20 йил талаб қилинади. Трест раҳбарлари бу муаммони ҳал этишда автомобиль транспорти министрлигига етарлича қатъийлик кўрсатмаяптилар, халқ депутатлари Советлари билан ёмон ҳамкорлик қилмоқдалар.

Трест бўлинмаларининг партия ташкилотлари, раҳбарлари кадрлар билан ишлашда жиддий хато ва камчиликларга йўл қўймоқдалар. Трестда шу вақтгача хўжалик юритишнинг иқтисодий методлари жорий қилинмаган, ички хўжалик ҳисоби қўлланилмаган, ҳайдовчилар ҳар беш бригадасидан атиги биригина пудрат усулида ишламоқда, уларнинг учдан бир қисми ҳаракат мунтазамлиги, даромадлар, меҳнат унумдорлиги планларини бажармаяпти. Чирчиқ автотранспорт корхонаси, Тошкент область автопаркида қолоқ бригадалар айниқса кўп.

Автобусларнинг доимо кеч келиши, рейсларнинг амалга оширилмаслиги, пассажирларга хизмат кўрсатиш савиясининг ёмонлиги аҳолининг ҳақли эътирозларига сабабчи бўлмоқда. Транспортда авариялар кўпаймоқда. Автокорхоналарда ҳаракат составининг техник ҳолати яхши эмас. Трест, республика автотранспорт министрлиги шаҳарлараро юмшоқ автобуслар паркини янгилаш масалаларини ҳал қилмаяптилар.

Бу ва бошқа нуқсонлар область партия комитетининг транспорт ва алоқа, қурилиш бўлимлари, шаҳар ва район партия комитетлари аҳолига транспорт хизмати кўрсатишнинг аҳволини назорат қилишни сусайтириб юборганликлари, кадрлар билан мустаҳкамлаш, йўлларнинг ҳолатига, пассажир транспортининг ишлаб чиқариш базасини ривожлантириш, социал масалаларни ҳал этишга эътиборни сусайтириб юборганликлари оқибатидир.

Қўшиб ёзишлар, кўзбўямачилик, давлат ва молия интизомини бузиш ҳолларига йўл қўйганликлари учун область партия комитетининг бюроси Чирчиқ автобус паркининг директори Р. Х. Ахмадеевни, Калинин автобус паркининг директори И. К. Ғоипназаровни, Оққўрғон автобус-таксомотор паркининг директори Э. Н. Назаровни КПСС сафларидан ўчирди ва бундан кейин уларни раҳбарлик лавозимларида ишлашларини мақсадга мувофиқ эмас деб топди. Тошкент область шаҳарлараро пассажир ташиш автобус паркининг директори К. В. Йўлдошевга ҳисоб карточкасига ёзиш шарти билан қаттиқ виговор эълон қилинди, у эгаллаб турган лавозимидан бўшатилди.

Қўшиб ёзишлар, ҳисоб-китобдаги чалкашликлар, давлат ва молия интизоми бузилишларига йўл қўймаслик учун етарли тадбирлар кўрмаганлиги, контроллик қилмаганлиги учун Тошкент область автотрести бошқарувчиси Ф. Т. Парпихўжаев, унинг ўринбосарлари А. А. Мадалимов ва Т. М. Мирзабоевга область партия комитети бюроси ҳисоб карточкасига ёзиш шарти билан қаттиқ виговор эълон қилди. А. А. Мадалимов ва Т. М. Мирзабоевдан бундан буён раҳбарлик лавозимларида фойдаланиш мақсадга мувофиқ эмас деб топилди.

Ленин район партия комитетига пассажирлар ташиш область автотрести ва «Узавторемонт» ремонт ишлаб чиқариш бирлашмасининг бошқа коммунист раҳбарларининг партиявий жавобгарлигини кўриб чиқиш ва аниқлаш топширилди.

(Давоми 2-бетда).

НАВБАТДАГИ ПЛЕНУМ ОЛДИДАН

ОБЛАСТЬ партия комитетининг бюроси область партия комитетининг навбатдаги VII пленумини ўтказиш тўғрисида қарор қабул қилди. Бу пленум партияга қабул ва партия сафларини мустаҳкамлаш билан боғлиқ ишларни такомиллаштириш юзасидан область партия ташкилотининг вазифаларини муҳокама қилади.

Область партия комитети область коммунистларига, меҳнаткашларига мурожаат қилиб, партияга қабул ва коммунистларни тарбиялаш ишининг савияси ҳозирги давр талабларига қанчалик мувофиқ келиши ва уни яхшилаш учун нималар қилиш зарурлиги тўғрисида ўз таклифлари, фикрларини билдиришни илтимос қилади. Бу таклиф ва фикрлар пленум материалларини тайёрлашда ҳисобга олинади.

Таклиф ва мулоҳазалар билдирилган хатларни «Тошкент ҳақиқати» ва «Ташкентская правда» газеталари редакцияларига юборинг.

Редакциянинг адреси: 700083, Тошкент, Ленинград кўчаси, 32. Ёки область партия комитетининг ташкилий-партиявий ишлар бўлимига юбориш мумкин. Адрес: 700000, Тошкент, Ўзбекистон проспекти, 9.

• ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИ ИШЛАРИ КУНДАЛИГИ •

ЭГАТ ОРАЛАБ

БЎКА РАЙОНИДАГИ «Партия XXVI съезди» совхозининг Меҳнат Қизил Байроқ ордени кавалери Шароф Ойдинов етакчилик қилаётган бригада пайкалларида агротехник тадбирлар уюшқоқлик билан ўтказилмоқда. Жумладан, айни пайтда ғўзага сув қўйиш ишлари намунали олиб борилаётир. Улуғ Октябрнинг 70 йиллиги нишонланадиган йилда коллектив аъзолари мавжуд 58 гектар майдоннинг ҳар гектаридан пландаги 30 центнер ўрнига 35 центнердан ҳосил олишни кўзлашмоқда.

СУРАТЛАРДА: ғўзаларга оби-ҳаёт таралмоқда; (ўнгда) бригада сувчиси Иброҳим Рамазонов иш устида.

А. Зуфаров фотолари.

ҲУРМАТ ТАХТАСИ

Пилла етиштириш ва давлат сотиш планини бажарганликлари учун қуйидагилар «Ҳурмат тахтаси»га ёзиладилар.

ОҚҚЎРҒОН РАЙОНИ БЎЙИЧА

«Ленинизм» колхози (раиси Т. Набиев, партия ташкилотининг секретари А. Баротов, касаба союз ташкилотининг раиси Р. Йўлдошев, комсомол ташкилотининг секретари Ю. Ўринбоев, пиллачилик бўйича агротехник Ф. Гойлиева).

«Оққўрғон» совхози (директори А. Ковшутов, партия ташкилотининг секретари А. Қурбонов, касаба союз ташкилотининг раиси Н. Иброҳимов, комсомол ташкилотининг секретари Ш. Абдураҳмонов, пиллачилик бўйича агротехник М. Нуриддинов).

ОҲАНГАРОН РАЙОНИ БЎЙИЧА

Будённий номли совхоз (директори Б. Попов, партия ташкилотининг секретари Н. Қамбаров, касаба союз ташкилотининг раиси Ф. Ҳусниддинов, комсомол ташкилотининг секретари М. Номозбоева, пиллачилик бўйича агротехник Ҳ. Аҳмедов).

БЕКОБОД РАЙОНИ БЎЙИЧА

«Коммунизм» колхози (раиси С. Ҳолбеков, партия ташкилотининг секретари У. Элмуродова, касаба союз ташкилотининг раиси Ҳ. Қўзибоев, комсомол ташкилотининг секретари Б. Холиқулов, пиллачилик бўйича агротехник Д. Худойбергановa).

«Авангард» совхози (директори Н. Маматқулов, партия ташкилотининг секретари Т. Мамадалиев, касаба союз ташкилотининг раиси Т. Қўшматов, комсомол ташкилотининг секретари Г. Сотиболдиев, пиллачилик бўйича агротехник Ҳ. Матқосимов).

ҒАЛАБА РАЙОНИ БЎЙИЧА

Энгельс номли колхоз (раиси Р. Пак, партия ташкилотининг секретари М. Аҳадов, касаба союз ташкилотининг раиси А. Ким, комсомол ташкилотининг секретари А. Матўраев, пиллачилик бўйича агротехник Э. Каримқулов).

ИЛҒОР ТАЖРИБА АСОСИДА

ОРЖОНИКИДЗЕ РАЙОНИ

— МЎЛ ОЗУҚА базаси пилла ҳосили учун мустаҳкам замин эканлиги ҳаммага маълум, — дейди Оржоникидзе районидаги «Қизил Ўзбекистон» колхози раиси Абдиқаҳҳор Абдужамилов.— Ҳар йили тутзорлардаги барглар йиғиштириб олинишни билан келгуси йил тараддудини бошлаб юборамиз. Бу яхши натижа беряпти. Колхозчиларимиз барг танқислигига учрамай, қурт боқиш имконига эга бўлмоқдалар, кўзланган мақсадга эришмоқдалар. Шу кунгача 21 тоннадан ортиқ пилла топширдик. Йиллик план ортиғи билан бажарилди.

...Ҳақиқатан ҳам район хўжаликларида пилла қуртининг озуқа базасини мустаҳкамлашга, илғор тажриба ва технология, фан ютуқлари, прогрессив усулларни кенг жорий этишга катта эътибор берилмоқда. Бу — ютуқлар омили бўлмоқда. Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 70 йиллиги шарафига бошланган мусобақага қўшилган оржоникидзеликлар дастлабки ютуқни қўлга киритдилар. Қабул пунктларига 153 тонна яъни пландагидан анча кўп хом ашё топширилди.

Р. Мусамуҳамедов номли совхоз биринчилардан бўлиб ғалаба рапортига имзо чекиб, район ютуғига муносиб улуш қўшди. Хўжаликда 140 қути қурт уруғи боқилди. Меҳнатни илмий асосда ташкил этиш, унга ҳақ тўлашнинг прогрессив усули социалистик мусобақанинг асосий банди қилиб олинди. Натижада хўжалик пиллакорлари пландаги 6 тонна ўрнига 6,4 тонна маҳсулот етиштирдилар. Унинг қарийб ҳаммаси юқори нав билан ўтди.

Совхознинг Жамол Жўраев бошлиқ бригадасининг Энвер Муродов, Манзура Қамбарова, Тешабой Бобоев сингари аъзолари ҳар қути уруғ ҳосилдорлигини 80—90 килограммга етказдилар.

— Хўжалигимиз пиллачиликдан зарар кўриб келарди. Бу йил аҳвол ўзгарди. Пландан ташқари топширилган маҳсулот учун олинадиган фойда ҳисобига уни янада ўнглаб оламиз, — дейди совхоз партия ташкилотининг секретари И. Йўлдошев. — Бундан буён бу соҳага кетадиган сарф-харажатларни камайтириш, ишни прогрессив усул — оила пудратига кўчириш ҳисобига рентабелликка эришамиз.

«Правда» колхози райондаги энг йирик хўжалик ҳисобланади. Колхоз пландаги 22,5 тонна ўрнига 24 тоннадан ортиқ қимматбаҳо ҳосил етказиб берди.

— Хўжалигимиз уруғчиликка ихтисослашган, — дейди агротехник Хуринисо Эргашева. — Бу тадбиркорлик билан иш тутишни, асосий эътиборни сифатга қаратишни тақозо қилади. Бунда бизга хўжалигимизда кенг жорий қилинган оилавий пудрат жуда қўл келмоқда.

Колхознинг Абдували Пўлатов бошлиқ бригадаси аъзолари бу йил 42 қути қурт уруғини парваришладилар. Ҳосилдорлик ўртача 80 килограммга етди. Жумладан, Сора Ўрозбоева оиласи 3 қутидан 250 килограмм, Абдуқаҳҳор Усмонов оиласи 3 қутидан 247 килограмм пилла етиштирди.

Шунингдек, пландаги 16,1 тонна ўрнига 19,4 тонна хом ашё етказиб берган «Коммунист» ва бошқа хўжаликлар ҳам райoннинг пилла хирмонига муносиб ҳисса қўшдилар. Айни кунларда хўжаликларда давлатга маҳсулот топшириш давом этмоқда. Район пиллакорлари яна 5 тонна ҳосил етказиб бериш учун курашмоқдалар.

А. ФОЗИЛОВ,
«Тошкент ҳақиқати»нинг штатсиз мухбири.

ҲАМОН ҲОСИЛ КЕЛМОҚДА

ТОШКЕНТ РАЙОНИ

ИНЖИҚ КЕЛГАН баҳор деҳқончилик юмушлари қаторида Тошкент райони пиллакорлари учун ҳам анча ташвишли бўлди. Лекин, райoннинг тадбиркор, ўз ишига пухта пиллакорлари 3100 қути қурт уруғини агротехника қоидалари асосида ва тажрибали пиллакорлар маслаҳатига амал қилиб парваришладилар.

Ғалвир сувдан кўтарилди... План ошиғи билан адо этилди. Улар давлатга 168 тонна ўрнига 173 тонна юқори сифатли «кумуш тола» етказиб бердилар.

Район меҳнаткашларининг қўлга киритган муваффақиятида, айниқса, «Ўзбекистон ССР 50 йиллиги» колхози пиллакорларининг самарали улуши бор. Колхоз пиллабоқарлари пландаги 35 тонна 60 килограмм ўрнига 38 тонна 130 килограмм пилла ҳосили топширдилар.

Шу ўринда район пиллахонаси бош агрономи М. Ҳамидовнинг бу хўжалик ҳақида айтган сўзларини эшитинг:

— Хўжалик пиллабоқарлари деярли ҳар йили зиммаларига олган социалистик мажбуриятларини ортиғи билан адо этиб келмоқдалар. Бунинг асоси — энг аввало колхознинг 100 гектар майдонда тут плантацияси борлиги. Улар кеч куздаёқ тутзорларни озиқлантириб, шох-шаббаларни бутаб, суғориб қўйишни канда қилишмайди.

Райoннинг Навоий номли колхози аъзолари ҳам бу йилги мавсумда бўш келишмаяпти. Колхознинг Ҳамида Юнусова оилавий звеноси аъзолари чакки ишлашмади. Натижада, улар бир қутидан 106 килограмм, Тўти Бектемирова оилавий звеноси бир ярим қутидан 160 килограмм ҳосил етиштирди.

Бош пиллахона директори С. Тожибоев билан идорани айландик. Ёйиб қўйилган ва қуритилаётган оппоқ пиллани кўрсатиб, бу йил қорапўчоқнинг бўлмаганлигидан мамнун бўлиб гапирди.

— Айниқса,— деди у,— Карл Маркс номли колхоз аъзолари бу йил ҳар йилдагига қараганда яхши ишлашди. Улар 11 тонна 700 килограмм ўрнига 12 тонна 865 килограмм пилла топширишди. Ҳозир колхоздан қўнғироқ қилишди. Улар юз килограммга яқин ҳосил келтиришмоқчи...

С. Тожибоев суҳбатимиз чоғида Карл Маркс номли колхоз аъзоси Марьям Зоитованинг бир ярим қутидан 150 килограмм, Собир Раҳимов номли колхоздан Азиза Толипованинг бир қутидан 121,5 килограмм, «Ленин йўли» колхози аъзоси Мамлакат Манзурбоеванинг бир қутидан 101 килограмм, «Тошкент» совхозидан эса Ася Тоҳированинг бу йил мўл ҳосил етиштиргани — икки қутидан 183 килограмм юқори сифатли пилла топширганини айтиб ўтди.

Дарҳақиқат, ҳозир ҳам бош пиллахона ишчи-хизматчилари мавсум бошидагидек бир маромда меҳнат қилишяпти. Чунки, план бажарилгани билан ҳосил мўл. Мажбурият ҳисобига пилла келтириляпти.

М. РИХСИЕВ,
«Тошкент ҳақиқати»нинг штатсиз мухбири.

ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ ПАРТИЯ КОМИТЕТИДА

(Давоми. Боши 1-бетда).

Шаҳар, район партия комитетларига, пассажирлар ташиш область автотрести бўлинмаларининг бошланғич партия ташкилотларига аҳолига транспорт хизмати кўрсатиш савиясини яхшилаш иши юзасидан назоратни кучайтириш топширилди.

Область партия комитетининг бюроси кўзбўямачилик ва қўшиб ёзишлар фактларига қатъий барҳам беришга қаратилган тадбирларни муҳокама қилди. Шу нарса таъкидландики, қўшиб ёзиш ва кўзбўямачилик фактлари ҳамон тарқалган ҳодиса бўлиб турибди. Қўшиб ёзишлар ва давлат ҳисоб-китобидаги чалкашликларнинг кўпдан-кўп фактлари Олмалиқ шаҳри, Бўка, Паркент, Янгийўл, Чиноз, Собир Раҳимов районларининг корхона ва ташкилотларида аниқланди. Чунончи, Калинин районида статистика органлари текширган 15 та объектдан 9 тасида қўшиб ёзиш, ҳисобот маълумотларини чалкаштириш ҳоллари аниқланди. Бироқ район ижроия комитети буни муҳокама қилиш билангина чекланди, айбдор шахсларга нисбатан принципиал талабчанлик қилмади ва ҳисоб-китобларни яхшилашнинг конкрет чораларини кўрмади. Калинин район партия комитети ҳам бу хунук фактни эътиборсиз қолдирди.

Қурилиш, савдо ва маиший хизматда, маҳаллий саноат корхоналарида, транспортда қўшиб ёзишлар ва кўзбўямачиликлар сони суст камаймоқда. Чунончи 120-колхозлараро кўчма колонна, область ижроия комитети капитал қурилиш бошқармаси 1987 йил 4 февралда Паркент шаҳрида 784 ўқувчи ўринли мактаб ишга туширилганлиги тўғрисида ҳисоб бердилар, ваҳоланки, 20 минг сўмликка яқин бажарилмаган ишлар мавжуд эди. Топширилган мактабда спорт иншоотлари, иккинчи трансформатор, ошхонадаги холодильник ускунаси йўқ эди. Паркент район ижроия комитети раисининг ўринбосари З. С. Салимовнинг принципсиз позицияси ана шунга олиб келди. У 1987 йил 9 январда мазкур мактабни давлат қабули актини тасдиқлаш тўғрисидаги район ижроия комитети қарорига қўл қўйди.

Область агросаноат комитетининг қурилаётган 11-совхозлар бирлашган дирекцияси шу йилнинг январь-февраль ойлари учун ҳисоботида канализация, электр ва сув билан таъминлашда бажарилмаган ишларни қабул қилиш тўғрисида давлат комиссиясининг актисиз Коммунистик районидаги «Ўзбекистон» пахта заводида 140 ўринли болалар боғчаси ишга туширилган деб кўрсатди. Дирекция умумий саҳни 190 квадрат метрлик 2 та уйни ишга туширилганлиги учун ҳам худди шундай йўл билан ҳисоб берди.

Область маҳаллий саноат бошқармасининг Калинин районидаги хўжалик-рўзғор буюмлари фабрикаси раҳбарлари 1986 йил январь-ноябрь ойлари учун маҳсулот етказиб беришни ҳисобга олиб маҳсулот реализацияси планини 95,6 процент бажарилган деб кўрсатдилар, аслида 77,7 процент бажарилган эди. Реализация ҳажми 709 минг сўмлик ошириб кўрсатилди. Шу йилнинг январь ойида Ўрта Осиё ўрмон хўжалиги илмий-тадқиқот институти тажриба-экспериментал устахоналари дирекцияси маҳсулот реализацияси плани 100 процент бажарилган деб ҳисоб берди, аслида план 88 процент бажарилган эди.

Қўшиб ёзишлар ва кўзбўямачилик фактлари мавжудлигига қарамай айрим шаҳар ва район партия комитетлари бепарволик қилмоқдалар, уларга баҳо беришда принципиал ёндашмаяптилар, бу ҳодисанинг катта сиёсий зарарини унутиб қўймоқдалар. Бекобод, Чирчиқ шаҳар партия комитетлари, Ҳамза, Коммунистик, Куйбишев, Тошкент, Бекобод, Оҳангарон, Бўстонлиқ, Паркент район партия комитетлари давлатни алдаш фактларига қарши муросасиз кураш бошлаганлари йўқ.

Шу нарса ташвишлантирадики, қўшиб ёзиш фактлари одатда фақат контрол қилувчи органлар томонидан аниқланмоқда. Бу масалаларда бошланғич партия ташкилотлари, халқ контроли группалари ва постлари пассивлик кўрсатмоқдалар. Облсовпроф, бошланғич касаба союз ташкилотлари бу ярамас ҳолатга қарши курашда меҳнат коллективлари тўғрисидаги қонунда кўрсатиб қўйилган ҳуқуқлардан фойдаланмаяптилар.

Ҳисоботдаги қўшиб ёзиш ва кўзбўямачиликлар ва давлатни алдаганлик учун область партия комитетининг бюроси область маҳаллий саноат бошқармаси хўжалик-рўзғор буюмлари фабрикасининг директори Ш. С. Содиқовни, 120-колхозлараро кўчма механизациялашган колонна бошлиғи Т. Мавжиддиновни, область агросаноат комитетининг 11-қурилаётган совхозлар бирлашган дирекцияси директори Г. А. Султоновни партиядан ўчирди ва улардан бундан кейин раҳбарлик лавозимларида фойдаланишни мақсадга мувофиқ эмас, деб топди. Паркент район ижроия комитети раисининг ўринбосари, КПСС аъзоси З. С. Салимовга ҳисоб карточкасига ёзиш шарти билан қаттиқ виговор эълон қилинди, у вазифасидан бўшатилди. Шу нарса таъкидландики, Калинин район ижроия комитетининг раиси Б. Жуманиёзов қаттиқ жазога лойиқдир. Унинг партиявий жазоси борлигини ҳисобга олиб бюро уни муҳокама қилиш билан чекланди ва бу масалага шу йил охирида қайтишга қарор қилди.

Тошкент ва Ҳамза район партия комитетларига Ўрта Осиё ўрмон хўжалиги илмий-тадқиқот институти тажриба-экспериментал устахоналари директори коммунист Е. Касаев ва область ижроия комитети капитал қурилиш бошқармасининг бошлиғи коммунист Т. Ш. Аҳмедовларнинг жавобгарлигини кўриб чиқиш топширилди.

Шаҳар ва район партия комитетларига область партия комитетининг мазкур қарорини барча бошланғич партия ташкилотларида муҳокама қилиб, тегишли чоралар кўриш топширилди.

Бюро йиғилишида социалистик мулкни ўғирлашлар, порахўрлик, чайқовчиликка қарши курашни кучайтириш масаласи ҳам кўриб чиқилди. Шу масала юзасидан қабул қилинган қарорда таъкидланишича, областнинг бир қатор партия комитетлари бу муаммонинг ниҳоятда кескинлигига қарамай ўғирликлар, порахўрлик ва чайқовчиликка қарши курашга нисбатан кампаниячилик қилдилар. Кейинги икки йил ичида 16 та шаҳар ва район партия комитетлари, кўпгина бошланғич партия ташкилотлари бу масалаларни жиддий муҳокама қилмадилар, ваҳоланки, 1986 йилда ўғирликлар туфайли жиноий ишлар юзасидан давлатга келтирилган зарар ортиб кетди. Кейинги икки йил ичида кўплаб мансабдор шахс порахўрлик учун жиноий жавобгарликка тортилди, 2 мингдан ортиқ чайқовчилик фактлари аниқланди.

Тошкент, Бекобод, Чирчиқ, Янгийўл шаҳарларининг гўшт-сут ва озиқ-овқат саноати корхоналарида, Оҳангарон, Калинин ва Тошкент районларининг совхоз ва колхозларида майда ўғирликлар ҳамон давом этмоқда.

Партия комитетлари, бошланғич партия, касаба союз ва комсомол ташкилотлари бу ишда меҳнат коллективлари тўғрисидаги СССР Қонуни қоидаларидан ёмон фойдаланмоқдалар.

Область партия комитети шаҳар ва район партия комитетларига ғаразли жиноятларга қарши курашнинг аҳволини чуқур ва ҳар томонлама таҳлил қилиш ва уни яхшилаш юзасидан конкрет чоралар кўришни топширди.

Область партия комитети бюросининг мажлисида бошқа масалалар ҳам кўриб чиқилиб, улар юзасидан тегишли қарорлар қабул қилинди.

РЕВОЛЮЦИЯ ОДИМЛАРИ:

ҲАФТАМА-ҲАФТА

ЛЕНИН ВА ОКТЯБРЬ

Омма учун кураш бу даврнинг энг асосий ва ҳал қилувчи муаммоси бўлиб қолди. Ленин бошлиқ большевиклар бутун диққат-эътиборни шу масалага қаратдилар.

Марказий Комитет ва маҳаллий партия ташкилотлари партия аъзолари сафини илғор ишчилар, солдатлар, деҳқонлар ва интеллигенция вакиллари ҳисобига кенгайтиришга алоҳида эътибор бердилар. Марказий Комитет билан маҳаллий партия ташкилотлари ўртасидаги алоқа кун сайин мустаҳкамланиб борди. Узоқ Туркистондаги социал-демократик ташкилотлар ҳам бундан мустасно эмасди.

ОММА УЧУН КУРАШ

В. И. Лениннинг ҳафта давомида завод ва фабрикаларда, митинг ва йиғилишларда, турли касб эгалари орасида сўзлаган ўнлаб нутқлари, «Правда» ва бошқа большевистик матбуот саҳифаларидаги чиқишлари шу масалага қаратилган эди.

Мамлакатда сиёсий аҳвол бу даврда омманинг янада революционлашиб бораётганлиги билан ажралиб турарди. Буржуа Муваққат ҳукумати революция илгари сурган масалалардан бирортасини ҳал эта олмас, тўғрироғи, ҳал этишни ҳоҳламас эди, кучайиб бораётган иқтисодий вайронликка қарши биронта тадбир кўришдан ожиз эди. Бу даврнинг ўзига хос хусусияти шундан иборат эдики, бир томондан большевиклар, иккинчи томондан буржуазия ва майда буржуазия партиялари оммага ўз таъсирини ўтказиш учун шиддатли кураш олиб бораётган эдилар. В. И. Ленин «Правда»да босилиб чиққан «Мустаҳкам революцион ҳокимият тўғрисида» сарлавҳали мақоласида таъкидлаб кўрсатганидек, бу даврда Россияда аҳолининг кўпчилиги, нақ пролетарлар ва ярим пролетарлар, яъни ишчилар ва камбағал деҳқонлар ҳис-туйғу, сезги, майл жиҳатидан капиталистларга қарши революцияга хайрихоҳ эдилар. Аммо ҳали онглари очилганича йўқ ва шунга кўра, қатъият ҳам етишмас эди. Большевикларнинг асосий вазифаси — ана шу туйғуларни изчиллик ва қатъият билан ривожлантиришдан иборат эди.

Ленин таъкидлаб ўтганидек, бутун ҳокимият Советлар қўлига ўтиши учун олиб бориладиган курашда меҳнаткашларнинг биринчи ва асосий синфий душмани буржуазия эди. Буржуазия Советларда кўпчилик бўлиб олган муросачилар ёрдамига таянар эди. Вазифа буржуазияни ана шу таянчдан маҳрум этиш, Советлардаги ва бошқа оммавий ташкилотлардаги раҳбарликни эсерлар ва меньшевиклар қўлидан тортиб олиб уларни яккалаб қўйишдан иборат эди.

Партия ўзининг асосий ишларини оммавий ташкилотларда, аввало, ишчи ва солдат депутатлари Советларида, деҳқонлар депутатлари Советларида ва солдат комитетларида олиб борди.

Губерня ва уезд марказларида пайдо бўла бошлаган деҳқон депутатлари Советларининг сони 1917 йил май ойи охирларига келиб қарийб 400 тага етиб қолган эди. Армияда, фронтда ҳам, гарнизонларда ҳам барча рота, полк ва юқори қўшилмаларда солдат комитетлари ташкил қилинди.

Апрель ойи ўрталаридаёқ ташкил этилган ва РСДРП (б) Петроград комитети қошидаги ҳарбий ташкилотнинг нашр афкори сифатида чиқа бошлагач кундалик большевистик «Солдатская правда» газетаси 1917 йил 19 май (1 июнь) дан бошлаб РСДРП (б) Марказий Комитети қошидаги ҳарбий ташкилотнинг органига айланди. Газета айниқса, Петроград ишчилари ва солдатлари ўртасида довруғ қозонганди. «Солдатская правда»нинг ташкилотчиси, ғоявий илҳомчиси ва етакчи публицистларидан бири В. И. Ленин эди. Газетанинг биринчи сони Лениннинг «Солдатлар ва ер» мақоласи билан очилганлиги диққатга сазовор фактдир. Умуман, газетада В. И. Лениннинг элликдан ортиқ мақолалари, нутқлари, хитобномалари ва бошқа материаллари чоп этилганди.

Май ойи бошларида ташкил топган ва 1917 йил 17 (30) майдан РСДРП(б) Рига комитети қошидаги ҳарбий ташкилотнинг органи сифатида чиқа бошлаган «Окопная правда» газетаси ҳам солдатларнинг кенг қатламларини революционлаштиришда катта роль ўйнади.

Партия ва унинг жойлардаги маҳаллий ташкилотлари касаба союзларида, фабрика-завод комитетларида ва бошқа оммавий ташкилотларда қизғин иш олиб бордилар. Шу тариқа партия қадам-бақадам меҳнаткашларга большевистик ғояларнинг ҳаққонийлигини уқтириб борди. Мамлакатдаги касаба союзлари бу даврга келиб сон жиҳатидан анча ўсган, ташкилий жиҳатидан ҳийла мустаҳкамланган эди. 1917 йил май ойи охирларига келиб Россияда икки мингга яқин касаба союз ташкилоти бўлиб, уларнинг аъзолари сони 1,5 миллиондан ортиқ кишини ташкил этарди. Туркистон ўлкасида ҳам касаба союз ҳаракати бу даврга келиб анча кенг қулоч ёйди. Қайта тикланган ва янгидан вужудга келган касаба союзлари ишчиларининг буржуазияга қарши муваффақиятли курашини таъминлади.

Буржуазия ва муросачиларга қарши кураш Советларда фракциялар ташкил этиш билан қўшиб олиб борилди. Бу фракциялар орқали большевиклар Советларнинг сиёсий фаолиятига таъсир этиб бордилар. Кўпгина Советлар жойларда халқ манфаати нуқтаи назарини кўзлаб иш юритдилар: тўғридан тўғри ишлаб чиқариш жараёнининг ҳамма соҳасини ўз қўлларига олдилар. Муайян иш кунини белгиладилар. Меҳнат шароитини яхшилаш тадбирларини кўрдилар, ишчиларни ишдан бўшатиш ва ишга қабул қилиш устидан назорат ўрнатдилар, меҳнаткашларнинг ойлик маошларини оширишга эришдилар.

Деҳқон депутатлари Советлари большевиклар раҳбарлиги остида таъсис мажлисини кутиб ўтирмай помешчик ерларини тортиб ола бошладилар. Кенг деҳқонлар оммасини большевиклар томонига оғдириб олишда Владимир Ильич Лениннинг 22 май (4 июнь) да деҳқон депутатларининг биринчи Бутунроссия съездида сўзлаган нутқи жуда катта роль ўйнади. Владимир Ильич съезд делегатларига очиқ хат билан мурожаат қилди, большевиклар номидан резолюция лойиҳасини киритди, ниҳоят аграр масала юзасидан большевистик платформани баён этди. Съездда вазият ниҳоятда оғир эди. Делегатларнинг кўпчилиги эсэрлар пропагандасининг таъсирида коалицион муваққат ҳукуматни қувватлаш кайфиятида эди. Асосий масала бўлган аграр масала юзасидан эсэрлар ўзларининг энг яхши нотиқларини сўзга чиқаргандилар. Улар: большевикларнинг помешчиклар ерларини дарҳол тортиб олиш керак, деган сўзларига қулоқ солманглар, — деб деҳқонларни ишонтирмоқчи бўлдилар.

Ленин мамлакатда ишчи, солдат ва деҳқон депутатлари Советларининг мустаҳкам ҳокимиятини вужудга келтириш, Таъсис мажлисини кутиб ўтирмай, деҳқонларнинг ер комитетлари помешчикларнинг ерларини уюшқоқлик билан тортиб олишлари, ернинг ҳаммасини умумхалқ мулкига айлантиришлари кераклиги ҳақидаги чақириқларини жойлардан келган делегатлар бутун Россияга ёйдилар.

* * *

Шу ҳафта давомида Туркистон ўлкасининг турли чеккаларида, хусусан Ўрта Осиё темир йўлининг Тошкентдаги бош устахонасида, Тошкент шаҳар Сквер майдонида ва бошқа жойларда юзлаб, минглаб ишчилар қатнашган митинглар бўлиб ўтди. РСДРП(б) Тошкент группаси томонидан уюштирилган бундай митингларда демократик республика ўрнатиш, кундалик воқеалар ва урушга муносабат масаласи каби муаммолар, шунингдек Советларнинг I Бутунроссия съездига делегат этиб сайланган А. Я. Першинга бериладиган наказлар муҳокама қилинди.

Деҳқон депутатлари Совети Тошкент уезди делегатларининг 22 май (4 июнь) да бўлиб ўтган кенгаши ўлка деҳқонлар съездини чақириш ва жойларда Советлар барпо этиш ҳақида қарор қабул қилди. Шу вақтга қадар ишчи ва солдат депутатлари Тошкент Советининг нашр афкори бўлиб келган «Наша газета» 1917 йил 19 май (1 июнь) дан бошлаб Туркистон ўлка ишчи ва солдат депутатлари Советининг органига айланди. Бу эса унинг омма орасидаги таъсир доирасини кенгайтириш имконини берди.

В. АБДУЛЛАЕВ,
В. И. Ленин номидаги ТошДУ доценти.

Сиёсий докладчиларга ёрдам

ЖАДАЛЛАШТИРИШ ТАРИХИЙ ЖАРАЁНИДА ҲАР БИР КИШИНИНГ ЎРНИ ВА РОЛИ БЎЛСИН

ШУ ЙИЛ 12 ИЮНДА УТАДИГАН ЯГОНА СИЕСИЙ КУН МАВЗУСИ АНА ШУНДАЙ

ПАРТИЯ социал-иқтисодий ривожлантиришни жадаллаштириш учун курашга бутун халқни сафарбар этмоқда. КПСС ташаббуси ва унинг раҳбарлигида авж олиб кетган революцион қайта қуриш жамиятнинг барча соғлом кучларини жумбушга келтирди, у миллионлаб совет меҳнаткашларининг амалий иши бўлиб қолди. Қайта қуриш мароми Тошкент области меҳнаткашларининг конкрет ишларида ва муваффақиятларида тобора кўпроқ сезилмоқда.

Партия меҳнаткашларнинг юксак онглилигига, гражданлик виждонига катта аҳамият бермоқда. Совет кишилари партия томонидан белгиланган ва амалга оширилаётган чораларнинг моҳиятини чуқур тушунмоқдалар. Чунки улар пировард натижада ҳар бир совет кишисининг фаровонлигини оширишга хизмат қилади. Айни вақтда худди шу революцион қайта қуриш мамлакат тақдири учун ҳар бир совет кишиси — коммунист ва партиясиз, ишчи ва ўқувчи зиммасига юксак масъулият юклайди. КПСС Марказий Комитетининг 1987 йил январь Пленумида таъкидлаб ўтилганидек, қайта қуриш иши, жамиятни революцион янгилаш иши, мамлакат тақдири халқ қўлидадир, бу тақдир ўзимизнинг умумий меҳнатимиз, ақл-заковатимиз ва виждонимиз билан қандай бунёд этсак, шундай бўлади.

Бутун совет халқи социал-иқтисодий тараққиётни тезлаштиришда, КПСС XXVII съезди тарихий қарорларини амалга оширишда онгли, фаол иштирок этмаса, социализмни такомиллаштириш мумкин эмас. Ҳар бир совет кишисининг зўр матонат ва самара билан меҳнат қилиши шароитидагина кенг қамровли режалар амалга ошиши мумкин.

Партия ҳозирги даврнинг энг муҳим вазифасини актив, дадил, ижодий, асосли ҳаракат қилишда кўрмоқда. Социалистик демократиянинг чуқурлаштирилиши ҳам, социал соҳаларни тез ривожлантириш ҳам, фан-техника тараққиётини жадаллаштириш ҳам, инсон омилини активлаштириш ҳам шу вазифани бажаришга қаратилгандир.

Мамлакатимиз миқёсларида ҳар бир кишининг жадаллаштиришга қўшган ҳиссаси унчалик сезиларли бўлмаслиги мумкин. Бироқ, ҳатто бир киши қайта қуришдан четда қолса умумишнинг муваффақияти таъминланмаслиги мумкин.

Бизнинг давримиз — революцион жадаллаштириш даври минглаб ҳақиқатан ҳам ўз ишининг усталарини олдинга сурди. Уларни халқимиз қайта қуриш стахановчилари деб атамоқдалар. Бундай кишилар ҳамма жойда, кўпгина меҳнат коллективларида бор. КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ М. С. Горбачев таъкидлаб ўтганидек, жамиятни янгилаш учун, қайта қуриш учун курашаётганлар, қуруқ сўз ва ваъдалар билан эмас, новаторона, сидқидилдан меҳнат билан курашаётганлар кун сайин кўпайиб боришлари керак. Фақат бир йўл билан — самарали, юксак унумли меҳнат билан жадаллаштиришга эришиш, бутун ҳаётимизнинг сифатини ошириш мумкин.

Шуниси ҳам сир эмаски, илгари қўл учида ишлаш, меҳнатсиз маош олиш, ноҳақ мукофотлар, ўзаро талабчан бўлмаслик, назоратсизлик ва масъулиятсизлик кўпчиликка маъқул эди. Ҳозир ҳам улар айримларга маъқул бўлмоқда. Бизнинг режаларимиз тўла амалга ошиши, моддий ва социал фаровонлигимиз янада ортиши учун вақт ва куч-ғайрат ҳамда энг муҳими амалий ҳаракат керак.

Қайта қуриш бу ҳар бир иш жойида, ҳар бир меҳнат кишиси келтираётган самаранинг ортиши демакдир. Ишчи, колхозчи, хизматчи, инженер, олим, ўқитувчи, министр, партия ходими, қисқаси, қандай мансабни эгаллашдан қатъий назар ҳар биримиз зўр ғайрат-шижоат билан виждонан меҳнат қилишимиз керак.

Шуни эътироф этиш керакки, қайта қуриш кўпчиликка куч-ғайрат бағишламоқда. Лекин у ёқмаётган кимсалар ҳам йўқ эмас. Кимки лоқайдлик билан ишлашга, бефарқликка, фаолиятсизликка, ташаббуссизликка ўрганиб қолган бўлса унга маъқул бўлмаяпти.

Бунинг ажабланарли жойи йўқ, уни кутилмаган бир ҳодиса деб бўлмайди. Аксинча, қайта қуриш ҳаммага — ҳалол кишилар ва нопокларга, меҳнатсеварлар ва дангасаларга, актив, принципиал кишилар ва ҳаддидан ошган ходимларга баббаравар маъқул десак тўғри бўлмайди, албатта. Бироқ, қайта қуриш муҳолифлари орасида соф виждонли кишилар ҳам борлигини унутмаслик керак. Улар ҳали ҳам эски тушунчалар қобиғида қолмоқдалар, жамият олдида пайдо бўлаётган муаммоларнинг ўткирлиги ва кескинлигини тўла англай олмаяптилар. Биз уларнинг онгига ишонтириш билан таъсир қилишимиз, уларда ишимизнинг тўғрилигига, қайта қуришнинг муваффақиятларига ишонч ҳосил қилишимиз лозим. Бундай кишиларга ўзининг ҳақиқий манфаатларини, жамиятда, жадаллаштириш учун бораётган умумхалқ курашида ўз ўрнини топиб олишга ёрдам беришимиз керак.

Қайта қуриш жуда мураккаб ишдир. У нафақат фидокорона меҳнат ва вақтни талаб қилади. Партия томонидан қабул қилинган қарорлар ҳозирча суст амалга оширилмоқда. Қайта қуриш кўпинча қўшиб ёзиш билан алмаштирилмоқда. Экономика, социал соҳа, сиёсий ҳаётни демократлаштиришдаги кўпгина куч-ғайратлар мутаассиблик, қолоқлик, масъулиятсизлик ва лоқайдлик тўсиғига учрамоқда.

Тажриба сўз билан иш ўртасидаги тафовут сиёсатнинг обрўсига ниҳоятда катта путур етказишини кўрсатиб турибди. Бироқ, шунга қарамай ҳозир ҳам ваъдабозлар, аравани қуруқ олиб қочувчилар бор. Сўз билан иш ўртасидаги фарқ ҳамон давом этмоқда. Бунга тўла хотима бериш вақти келди, партия XXVII съезди шуни талаб қилди.

Лекин Ленин сўзлари билан айтганда «Тарихда бўлиб ўтган жиддий ва кучли халқ ҳаракатларининг ҳеч қайсиси ифлос кўпиксиз бўлган эмас, яъни бундай ҳаракатлар вақтида тажрибасиз новаторлар орасига авантюристлар ва муттаҳамлар, мақтанчоқлар ва шаллақиларнинг кириб қолиши, беҳуда ғалва, тўс-тўполон, ўринсиз югуриб-йўртиш, баъзи бир «йўлбошчилар»нинг бирданига 20 ишга ёпишиб, биттасини ҳам охирига етказмаслиги каби ҳоллар ҳамиша бўлиб турган.»

Бугунги кунда гап ҳақиқатан ҳам чуқур ва қудратли ҳаракат тўғрисида бормоқда. Бироқ айни вақтда ана шу прогрессив ўзгаришларга ғов бўлаётган камчиликларни ҳам унутмаслик, бундай тўсиқларни бартараф этиш учун кескин кураш олиб бориш зарурлиги тўғрисида ҳам бормоқда. Эскича, осойишта, тўғрироғи турғун ҳаёт тарзига ўрганиб қолганлар тараққиётимизни секинлаштирмоқдалар. Шу билан бирга маъмурий ҳукмронлиги ва имтиёзлари камайиб қолаётган, ҳуқуқлари камайиб, вазифаси кўпайиб бораётганлар шунга ғов бўлмоқдалар. Бизда ҳали дангасалик қилаётган, бракка йўл қўяётган, меҳнат ва ишлаб чиқариш интизомини бузаётган ходимлар кўп. Улар ҳам қайта қуриш йўлига тўсқинлик қилмоқдалар.

Бундай камчиликларни бартараф этиш учун партия комитетлари, хўжалик раҳбарлари, бутун жамиятнинг қабул қилинган қарорларни бажаришга куч-ғайратини марказлаштириш керак. Бу энг муҳим, энг ҳаётий ва ижтимоий эҳтиёждир. Худди ҳақиқий социалистик демократия ўзгаришларнинг суръатлари, миқёслари ва чуқурлилигини ҳал қилувчи даражада белгилайди. Меҳнаткашларнинг коллектив ва жамият ишларини бошқаришда иштирок этишининг кенгайиши кадрларнинг давр талабларига мувофиқлиги даражасидан далолат беради. Социалистик демократия, агар у соғлом негизга эга бўлса, хатоликларнинг олдини олишга, гарчи уларга йўл қўйилган бўлса ҳам, уларни тез бартараф этишга ёрдам беради. Бу демократия жамиятимизга ёт бўлган қусур-бюрократизмнинг тормор қилинишига хизмат қилади.

Партия демократияни кенг ривожлантириш орқали жадаллаштириш ва қайта қуришнинг аниқ программасини ишлаб чиқди. Ҳар биримиз шундай демократия шароитларида ишлашга ўрганишимиз керак. Айниқса партия ходимларининг масъулияти юқори бўлади. Чунки партия ходими кишилар виждони ҳисобланади. Агар у виждонини йўқотса, эгаллаб турган вазифасини суистеъмол қилса, ахлоқан нопок бўлса партиянинг халқ ўртасидаги обрўсига катта путур етказади. Бундай кишиларга нисбатан қаттиқ чоралар кўриш, уларни ҳеч вақт хаспўшламаслик, айбларидан кўз юммаслик керак.

Ишчи ва деҳқон нуқтаи назаридан социалистик демократизмнинг ривожланиши фақат коллективда ахлоқий муҳитни соғломлаштириш, муносабатларда инсонийликни кучайтириш, шахсни улуғлашгина бўлиб қолмай шу билан бирга интизомни мустаҳкамлаш, коллектив ва жамиятнинг барчанинг иши учун масъулиятини ошириш ҳам демакдир. Демократия шароитларида яшаш ва ишлаш эски сарқитлар билан алоқани қатъий узиш давримиз суриб ташлаган иллатлардан воз кечиш демакдир. Бошқача бўлиши ҳам мумкин эмас.

Партия ва ишчи йиғилишларининг, матбуотда чиқишларнинг, лекцияларнинг, сиёсий ва иқтисодий ўқув системасидаги машғулотларнинг баҳс, мунозара характерда бўлишини ҳар тарафлама рағбатлантириш лозим. Шу йўл билан кишиларни янги социал ва сиёсий практикага жалб этиш, ғоявий воситаларга янгича муносабатда бўлишларини шакллантириш лозим. Бу ҳозирги кунда партия, оммавий-сиёсий, пропаганда ишининг энг асосий вазифаларидан биридир. Танқид маданиятини, баҳслашиш ва мунозара маданиятини тарбиялаш керак, танқид ва мунозаралар ишончли, асосли, демократик бўлиши керак. Танқидга бўлган бундай талаблар уни кенгайтириш ва чуқурлаштириш, таъсирчанлиги ва самарадорлигини ошириш йўлидир.

Бироқ, айрим раҳбарларга фикрлашда қандайдир икки хилликка йўл қўйиш хос бўлиб қолмоқда. Улар партиянинг мамлакатда вужудга келган вазиятга берган принципиал баҳоси ва хулосаларини сўзда табриклаб, ўз ишларига баҳо беришда худди ана шундай талабчанликка амал қилишга шошилмаяптилар. Улар турғунлик, мутаассиблик, лоқайдлик бизнинг коллективимизда йўқ деб ҳисоблайдилар, суръатларнинг пастлиги, сифатнинг ёмонлиги бизнинг айбимиз билан бўлмаяпти, деб ишонтирмоқчи бўладилар, маҳсулотнинг рақобат қилиш даражасини ошириш учун ҳеч қандай куч-ғайрат сарфламайдилар. Улар ўз-ўзини бошқарув, реал демократизм шароитларда ўз масъулиятларини сезмаяптилар, вужудга келаётган муаммоларни улар учун бошқалар ҳал қилиб бермоқда.

Ҳозирги вақтда ҳар бир инсон қайта қуришни ўзидан бошлаши керак. Ўзига янги давр кўзгуси орқали разм солиш учун дадиллик, ҳалоллик, ўз-ўзини танқид зарур, кибр-ҳавони бартараф этиши лозим. Шундай қилмаслик салбий ҳодисадир, агар раҳбар лавозимларда ишлаётганларда юқоридаги фазилатлар шаклланмаса янада ачинарлидир.

Жадаллаштириш ва қайта қуриш мавҳум тушунча, шунчаки шиор, даъват ёки тарқоқ қоидалар йиғиндиси эмас. Бу ҳамманинг жонажон иши, ҳар бир меҳнат коллективининг, ҳар бир меҳнаткашнинг аниқ ишидир. Бунда амалий ҳаракат қилиш, актив гражданлик позицияси талаб этилади.

Қайта қуриш учун ленинчасига, большевиклар революция ғалабаси учун, социализм ғалабаси учун курашганларидек астойдил, қатъий курашиш керак.

Область партия комитети пропаганда ва агитация бўлимининг лекторлар группаси.

(Ягона сиёсий кунга доир мақола «Ташкентская правда» газетасининг 9 июнь сонида эълон қилинади).

ЧОП ЭЛЛАРДА

МАМЛАКАТЛАР • ОДАМЛАР • ВОҚЕАЛАР

ҚОҲИРАДА ТЕРРОРЧИЛИК ҲАРАКАТИ

ҚОҲИРА, 4 июнь. (ТАСС). Миср мусулмон экстремистлари яна бир террорчилик ҳаракати қилдилар. Кеча кечаси улар «Ал-Мусаввар» газетасининг бош редактори, «Дор ал-Ҳилол» нашриёти маъмурий кенгашининг раиси Макрам Муҳаммад Аҳмаднинг жонига қасд қилдилар. МЕНА агентлигининг хабар қилишича, Мисрнинг таниқли журналисти автомобилига номаълум уч киши ўт очиб, уни жароҳатлантирган. Жиноятчилар яшириндилар. Шу билан кейинги ойда Қоҳирада экстремистлар учинчи террорчилик ҳаракатини қилишди. Бундан аввал улар МАРнинг собиқ ички ишлар министри Ҳасан Абу Баши ва америкалик икки дипломат жонига қасд қилгандилар. Маҳаллий матбуот М. М. Аҳмадга ҳужумни унинг яқинда эълон қилинган мусулмон мутаассиблари қўпорувчилик фаолиятини фош қилувчи мақолалари билан боғлиқ, деб ҳисобламоқда.

ЛИВАНДАГИ ВАЗИЯТ

БАЙРУТ, 4 июнь. (ТАСС). Шу йил май ойида 120 дан кўп ливанлик ҳалок бўлди. Маҳаллий газеталарнинг хабарига кўра, уларнинг ярмидан кўпроғи фаластинликларнинг лагерларида ва Ливан жанубидаги қишлоқларда яшаган кишилардир. Улар Исроил авиациясининг ваҳшийларча бомбардимони, босқинчиларнинг аҳоли пунктларини ўққа тутиши ва жазо операциялари қурбони бўлдилар.

Қўғирчоқ «Жанубий Ливан армия»сига мансуб газандалар кеча БМТнинг муваққат кучлари составидаги Непал контингенти бўлинмасини пулемётдан ўққа тутдилар. «Ас-Сафир» газетасининг бугун ёзишича, май ойининг ўзидагина Исроил ва унинг гумашталари БМТ қўшинларига қарши тўрт марта ҳарбий иғвогарлик қилганлиги қайд этилди. Исроил «хавфсизлик зонаси» деб аталган зонада ўз қўшинлари ва техникасини тўплашни давом эттираётганлиги тўғрисида хабарлар келиб турибди. Бугун танклар ва бронетранспортерлар колоннаси чегарани кесиб ўтиб, зона ичкарисига қараб йўл олди. Исроил танклари Бекаа водийсининг жанубий қисмидаги Килия ва Зиллая қишлоқларини ўққа тутдилар.

ЗАИР БЎЛИНМАЛАРИ УГАНДАГА БОСТИРИБ КИРДИ

КАМПАЛА, 4 июнь. (ТАСС). Заир ҳарбий хизматчилари мамлакат ғарбида Уганданинг Дистрикте Аруа территориясига ҳуруж қилдилар, деб хабар берди чоршанба куни Уганданинг «Нью Вижн» газетаси. Ҳужум чоғида чегарабузарлар угандалик аскарни ўлдирганлар, 13 та турар-жой биносига ўт қўйганлар, уй ҳайвонларини ҳайдаб олиб кетганлар, деб ёзади газета. Унинг эслатишича, бир неча ой муқаддам Небби районида қилинган мана шундай ҳуруж вақтида Заир территориясидан бостириб кирган шахслар деҳқонларнинг 80 та кулбасини ёндириб юборган эдилар.

МЎЛ ҲОСИЛГА МАДАДКОРЛАР

ОБЛАСТИМИЗ мелиораторлари КПСС XXVII съезди қарорларини амалга тадбиқ этишдек шарафли вазифани адо этиб, узоқ муддатга мўлжалланган мелиорация Программасини амалга оширмоқдалар. Улар ўзларининг эртага нишонланадиган касб байрамларини ҳам муносиб ютуқлар билан кутиб олмоқдалар. Шу муносабат билан штатсиз мухбиримиз — Ўзбекистон ССР Мелиорация ва сув хўжалиги министрлигининг матбуот маркази ходими Т. Шоюсупова область сув хўжалиги ишлаб чиқариш бошқармасининг бошлиғи М. Т. ТУРСУНОВ билан учрашиб, мелиораторларнинг вазифалари ва юзага келаётган муаммолар тўғрисида суҳбатлашди.

— БУ ЙИЛГИ байрамни мелиораторлар меҳнатда яхши кўрсаткичлар билан кутиб олишяпти,— деди М. Турсунов.— XI беш йилликда эксплуатация тадбирлари учун 44,5 миллион сўм сарфланиб 11,2 миллион сўмлик маблағ капитал ремонтга ишлатилди. Кўплаб ерлар қайта текисланиб, мелиоратив ҳолати яхшиланди.

Областимизда мелиорациянинг йирик материал ресурси ташкил топган бўлиб, у қишлоқ хўжалиги экинлари ҳосилдорлигини оширишда сезиларли роль ўйнаяпти. Лекин хўжаликларимизда ҳали унумдорлиги паст бўлган ерлар ҳам бор. Бизлар ҳам ўз навбатида шу ерлар ҳосилдорлигини ошириш учун чора-тадбирлар кўрмоқдамиз. Ерларнинг мелиоратив ҳолатини яхшилаш борасида кўпгина ишлар амалга оширилиши керак. XII беш йилликда XI беш йилликдагига нисбатан 10 миллион сўмликдан ортиқ иш бажарамиз. Капитал ремонт учун эса 14 миллион сўмга яқин маблағ сарфланади. 1 гектар ер учун сарфланадиган харажат 32 сўмдан 35 сўмгача ортди.

— Бошқарма мелиораторлари ўзларининг касб байрамларини меҳнатда қандай кўрсаткичлар билан кутиб олмоқдалар?

— Биринчи квартал планини ҳамма кўрсаткичлар бўйича 100 процент бажардик. Бу йил 1200 гектар янги ер ўзлаштириб фойдаланишга топширишимиз керак эди. Шундан 128 гектарини қишлоқ хўжалик оборотига топширдик. Мелиораторларимиз учун 2452 квадрат метр уй-жой қурилиб, фойдаланишга топширилди. Беш ойда капитал ремонт плани 131 эксплуатация тадбирлари 102 процентга бажарилди.

— Бу йилги баҳор ёғинсочинли бўлди. Бу эса одамларга кутилмаган ташвишлар келтирди. Областда сел ва қор кўчкилари олдини олиш учун қилинган ишлар тўғрисида тўхталиб ўтсангиз.

— 1987 йил февраль ойида область ижроия комитетининг қарорига асосан аҳоли яшайдиган пунктларда сув иншоотлари, гидротехник станциялар, темир йўллар ва автомобиль йўллари кўприкларини сув тошқинидан сақлаш учун бирқанча чора-тадбирлар ишлаб чиқилди. Бунинг учун районлар ва йирик объектлар бўйича махсус комиссиялар тузилди. Қирғоқларни мустаҳкамлаш учун харсанг-тошлар, шағал ва майда тошлар тайёрлаб қўйилди. Лекин апрель—май ойларида тинимсиз ёққан ёмғир оқибатида баъзи бир районларда қор кўчкилари кўчиши ҳоллари содир бўлди. Табиий офатга қарши қишлоқ хўжалиги ходимлари ва маҳаллий аҳоли билан бирга мелиораторлар ҳам кураш олиб бордилар.

Эртага мелиораторлар куни

Ҳозир Ўзбекистон ССР Мелиорация ва сув хўжалиги министрлиги ва Ўзбекистон Давлат сув хўжалиги комитети томонидан сел оқибатини тугатиш мақсадида моддий-техника ресурслари ажратилди. Селдан зарар кўрган аҳоли учун, қурилиш-монтаж ишларини бажариш ва капитал ремонтга 13 миллион сўм белгиланди. Эндиликда лойиҳа-смета ҳужжатлари тузилиб қурилиш муддатлари белгиланмоқда.

— Ерларнинг мелиоратив ҳолатини яхшилаш бўйича қандай тадбирлар қўрилмоқда?

— Мазкур беш йилликда барча эътибор ерларнинг сифатини комплекс яхшилашга қаратилган. Март ойида яхоб суви берилиб ерларнинг шўри ювилди. 10 минг 162 гектар ерда тупроқнинг шўрланиш даражаси текширилди. Унинг таркибидаги хлор ва қолдиқ зичлиги ҳам анализ қилинди. Бу ишлар гидрохимлаборатория ёрдамида амалга оширилди.

Вегетация давридаги суғоришдан кейин кузда тупроқ таркибидаги туз миқдори текширилди. 421 дона қудуқ қазилди. Сизот сувлари ер юзасига яқин ва тупроқ таркиби минераллашган майдонларнинг ҳажми камайиб бормоқда.

— Хўжаликда илмий-техника ютуқларидан қандай фойдаланилмоқда?

— Кейинги йилларда областимизда сув тақчиллиги тобора кўпроқ сезилмоқда. Шунинг учун ҳам бутун диққат-эътиборимиз мавжуд сувдан рационал фойдаланишга қаратилмоқда. Хўжаликларда суғориш техникасининг янги турларини қўлламоқдамиз. Жумладан, ёмғирлатиб суғориш системасидан фойдаланиляпти. Чирчиқ дарёси ўзанида битта шундай машина бир мавсумда 300 гектар ерни суғорди. Шу кунларда «Северний маяк» колхозида 3 та машина ишга туширилди. У 800 гектар ерни суғориш имконини беради. Тошкент канали зонасидаги 3-совхозда 20 гектар ердаги боғ ва узумзорлар ҳам томчилатиб суғорилмоқда. «Чотқол» совхозида эса тупроқ ости суғориш системаси қуриб фойдаланишга топширилди.

Сув таъминотини яхшилаш борасида ўтган йили 21 минг гектар ерда суғориш ва коллектор-дренаж системалари қайтадан қурилди, каналларга бетон ётқизилди. Баъзи бирлари эса замонавий усулда қайтадан қурилди. Умуман областимиз мелиораторлари бу йилги мавсумда Улуғ Октябрнинг 70 йиллиги байрами кунигача оширилган социалистик мажбурият олиб меҳнат қилмоқдалар. Ишнинг ҳозирги аҳволи ва суръати бу мажбуриятлар шараф билан адо этилишидан далолат бермоқда.

ТАБИАТ ВА ИНСОН

БУЛАР—«ҚИЗИЛ КИТОБ»ГА КИРГАН...

● ЗИРАВОР ЎСИМЛИКЛАРДАН—ЗАЪФАРОН

● ТОҒ ЎСИМЛИГИ — ЭДЕЛЬВЕЙС

● ҚОРАҚУЛОҚ

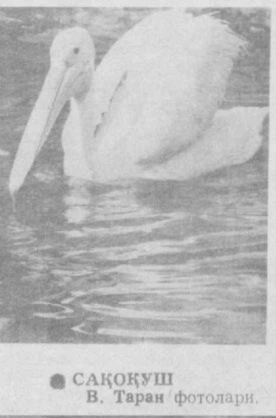

● САҚОҚУШ

В. Таран фотолари.

ҲАР ТЎҒРИДА

Чангидан жой аниқланади

Ўсимликлар чанглари геологик қатламларнинг даврини билиш учун фойдаланилади. Чунки бу микроскопик чанглар ниҳоятда мустаҳкам бўлади. Эски мебель буюмлари локида сақланиб қолган шундай чанглар ёрдамида бу жиҳозлар ишлаб чиқарилган жойни аниқлаш ҳам мумкин экан. Ҳар бир географик район ўз чангини локда қолдирадиган муайян ўсимликлар турларига эгадир.

Гўшт емаслар ва қон босими

Гўшт емасларда қоннинг қайишқоқлиги ва артериал босими эт танаввул қилувчиларникига нисбатан паст бўлади. ГФРда олиб борилган тадқиқотлар шундай хулоса чиқаришга асос бўлди. Маълумки, бу икки омил атеросклероз ва инфарктнинг ривожланишига таaллуқлидир. Қон босими ва қайишқоқлиги баланд бўлган кишилар кўпроқ касалга чалинади.

Ярми қуриб қолади

Ҳар йили Англия шаҳарларида 10 миллион дона дарахт кўчати ўтказилади. Орадан беш йил ўтгач уларнинг ярми қуриб қолади. Бу парваришнинг лозим даражада эмаслиги, транспорт, йўл ва қурилиш ишлари оқибатида шикастланиши, шаҳарларда тупроқ ва ҳавонинг ифлослиги билан боғлиқдир.

Кратер диаметри— 70 километр

Хитой Халқ Республикасининг Хэбэй вилоятида метеорит тушиб ҳосил бўлган жуда катта кратер топилди. Бу ерга метеорит бундан 136 миллион йил илгари тушган деб тахмин қилинмоқда. Кратернинг диаметри 70 километр. Умуман ер юзида диаметри бир километрдан ортиқ юздан ортиқ метеорит кратери бор.

Аниқлик 85 процентда турибди

Ҳар кунги ёғинни олдиндан прогноз қилишнинг тўғрилиги бундан йигирма йил илгари 85 процентга етган эди. Шундан бери аниқлик ортмасдан шу даражада қолмоқда.

ҲАР ТЎҒРИДА

ОЗ БЎЛСА ҲАМ СОЗ

ҒОР МЎМИЁСИ

Халқлар ўртасида ўзининг минг дардга даволиги билан мислсиз шуҳрат қозонган мўмиёнинг топилиши ва эл саломатлигига хизмат қила бошлагандан бери ўтган давр неча асрларни ташкил этади. Унинг шифобахш хусусиятидан одамлар камида 25 асрдан бери фойдаланиб келишмоқда.

Тоғлар маҳсули бўлган табиий мўмиёнинг илк тавсифини Абу Райҳон Беруний, Абу Али ибн-Сино каби улуғ мутафаккир олимларимиз атрофлича ёзишган. Унинг зарарсиз ҳисобланишини профессор О. Ш. Шокировнинг кўп йиллик илмий изланишлари ва унинг издошлари олиб борган тажрибалар тасдиқлади. О. Ш. Шокиров бу шифобахш модда ҳақидаги маълумотларни йиғиб уни илк бор илмий медицинага олиб кирди ва биринчи бўлиб унинг бактерицид хусусиятларга эга эканлигини, биостимулятор сифатида таъсир кўрсатишини исботлади. У суяк синганда даволаш учун мўмиёдан хапдори тайёрлади ва синаб кўрди. Сўнгги йилларда Н. Мажидов ва К. Йўлдошев каби олимлар олиб борган кўпгина тажриба ва тадқиқотлар мўмиёнинг бошқа касалликларни даволашда ҳам нафи борлигини кўрсатди.

У географик жуда кенг тарқалган. Асосан Эроннинг Мўминобод, Келат, Богерон, Афғонистоннинг Ҳиндикуш, Саудия Арабистонининг Иброҳим, Карнай, Аш-Шифо каби тоғ тизмаларида, Ямандаги Эн-Нобишашайно, Шом, Эл-Ахдор тоғларида, Омонда, Монголиянинг Хангай ва Монгол Олтойи тоғларида учрайди. Иттифоқимизда сўнгги йилларда олиб борилган текширишларда аниқланишича мўмиёнинг кенг тарқалган районлари асосан Ўрта Осиё тоғларидир. Айрим хиллари Кавказда, Қозоғистонда, Олтой ва Саян тоғ тизмаларида ҳам мавжуд. Шунга кўра турли халқлар уни ўзларича тоғ қони ёки шираси, «мўмиёи-қиёс», «чгида», «зогх», «мумлой», «мўмиёи-асил» каби номлар билан аташган.

Областимиз тоғларида олиб борган ғоршунослик ишларимиз жараёнида биринчи бор 70 дан ортиқ ғорда мўмиё борлиги аниқланди. Бундай ғорлар Угом, Писком ва Чотқол тоғларида, айниқса, кўп экан.

Бизнинг кузатишларимизга кўра мўмиё кўпинча геологик тарихнинг карбон даври оҳактошларининг ер ости тектоник кучлари таъсирида бурмаланиб синган жойларида ҳосил бўлган ғорларда учрайди. Қисман эса тўртламчи даврнинг чақиқтошлари «брекчия» ва «конгломерат» тоғ жинсларида ҳосил бўлган ғорларда учрайди. Кириш қисми қуёшга қараган, лекин унинг ичига қуёш нури тушмайдиган ғорлардагина мўмиё учратилди. Мўмиё асосан, ғор шифти ва деворларининг ёриқларидан сизиб чиқиб унинг деворларини 5 миллиметргача қалинликда қоплаб ётади. Бунга Писком водийсидаги Онаўлган ғорларини мисол қилиб келтириш мумкин. Биз кузатган ғорлардаги мўмиёларнинг аксариятини ранги қора ёки тўқ жигарранг, юзаси ялтироқ, ўзи эса зич, таъми айтарли тахир эмас, ҳиди кучсиз, таркибида инсон организмига зарарсиз 20 дан ортиқ элементлар бор эди. Кўпгина ғорларда, айниқса, Чотқол тоғ тизмасининг юқорисида «мўмиёи-қиём» ва «чгида», яъни агрегат мўмиёсини ҳам учратдик. Маълумки, мўмиёнинг ҳосил бўлиши масаласи ҳамон узил-кесил ҳал бўлганича йўқ. Турли олимлар уни нефтга, ўсимликлар, ҳайвонлар билан боғлашади. Шифобахш гиёҳлар китоби билан элга машҳур қирғиз олими А. Олтмишев лаборатория шароитида тоғ сичқонларига мўмиё ҳосил бўладиган жойларда учрайдиган ўт-ўланларни бериб, сунъий мўмиё олганлиги ҳам бу борадаги илк қадам бўлиб, жуда қувонарли ҳолдир.

Чотқол ғорларида кенг тарқалган ва халқ тилида «чгида», фанда эса агрегат мўмиёси деб аталган мўмиё, асосан ноқулай оби-ҳавода ғорларга беркиниб жон сақлайдиган турли ҳайвон чиқиндилари билан ғор шифти ва деворларидан томган мўмиё суюқлигининг қоришмасидир. Бундай мўмиёдан тоғли районлардаги аҳоли ўғит сифатида фойдаланиб келган. Исфара ва Зарафшон дарёларининг юқорисида бундай ҳолни ҳозир ҳам кўриш мумкин. Ноқулай иқлимли тоғ ён бағирларига ундан солинса, экинлар нисбатан тез вояга етиб, серҳосил бўлар экан. Ўсимликларнинг тез вояга етиб, серҳосил бўлишининг сири мўмиё таркибининг органик ва неорганик моддаларга бойлигидир.

Геологлар М. Зокиров ва И. Сафаровларнинг хабар беришларича, Тожикистоннинг Исфара ва Комсомолобод районидаги «чгида»ни пахтазор майдонларига ҳам сепиб, ундан юқори ҳосил етиштираётган айрим бригадалар бор экан. Шу геологлар тажриба участкасидаги олма тубига мўмиё эритмаси қуйилганда унинг меваси одатдаги муддатдан 10—15 кун илгари етилган ва серҳосил бўлган, помидор ва картошкаларнинг ҳосили ҳам кўп бўлган. С. Бобохонова тажрибаси ҳам шундан далолат беради. 0,2 процентли мўмиё эритмасида ивитилган қовун ва тарвуз уруғлари нисбатан бақувват ва тез униб чиққан, ҳосили эса гектарига 28 центнерга ошган, ширинлиги — қанд миқдори эса 11 процентга кўпайган. Москва қишлоқ хўжалик институтида эса мўмиё эритмасида ивитилган буғдойнинг дуркун ўсганлиги хабар қилинади...

Ҳозирги кунда мўмиё «шайдолари» кўпайиб бормоқда. Улар шахсий мақсадларини кўзлаб, медицина учун нақадар зарур бўлган бу дори кўпчиликнинг эътиборини жалб қилаётганлигидан фойдаланиб, уни меҳнатсиз даромад манбаига айлантиришга интилмоқдалар. Бундай ғаразгўйлар ғорлар қўйнидаги мўмиёларни «шилиб» кетишмоқда. Ваҳоланки, мўмиё хусусиятлари йилдан-йилга атрофлича ўрганилиб, тажриба қилишлар туфайли у медицина доирасидан чиқиб қишлоқ хўжалиги тармоқларига, микробиология саноатига тобора чуқур кириб бормоқда.

И. ОТАЖОНОВ,
СССР география жамиятининг ҳақиқий аъзоси.

БУ ҚИЗИҚ

ПРОБИОТИКЛАР

Антибиотикларни ҳаммамиз яхши биламиз. У микроорганизмларнинг кўпайишини тўхтатувчи ёки ҳалок этувчи моддадир. Пробиотиклар ҳақида эса етарли тушунчага эга эмасмиз. Лотинча «про» бўғини «учун» сўзи маъносини билдиради. Фойдали микроорганизмлар экинларидан олинувчи ёки ўзи қуритилган ёки консерваланган шундай экинлар дан иборат бўлган бундай препаратлар чорвачиликда катта аҳамиятга эгадир.

Препарат емга қўшилиб чорвага берилади. У моллар ичагида фойдали микроблар ҳосил бўлишига олиб келади. У эса ўз навбатида озуқани ҳазм қилишга ёрдам беради. Чехословакияда шундай пробиотикларни ишлаб чиқариш йўлга қўйилди.

ҚЎРИҚХОНА САЙРГОҲ ЭМАС

Пойтахт областимиз Сирдарёга томон пасайиб борадиган тоғолди текислигидан иборатдир. Унинг бир ярим миллион гектардан ортиқ майдони инсоннинг хўжалик фаолияти туфайли кескин ўзгариб кетган. Бироқ шунга қарамай бу ерда ажойиб табиий қўриқхона сақлаб қолинди. Бу Чотқол давлат тоғ-ўрмон қўриқхонасидир. Бу йил у ташкил этилганига 40 йил тўлади. Унинг умумий майдони 35 минг гектар бўлиб ҳайвонот ва ўсимлик дунёси жуда турли-тумандир.

Шундай экан, уни томоша қилишга кўпчилик қизиқади. Бунинг учун имконият ҳам бор. Қўриқхонанинг бой ва ранг-баранг фауна ва флорасини кўриш мумкин. Шу мақсадда махсус музей ташкил этилган. У Паркентда жойлашган. Шу музей экспонатларини томоша қилиш билан ўзингизни худди қўриқхонада бўлгандек ҳис қиласиз.

Лекин қўриқхонага ташриф буюриш умуман ман этилган. Чунки унда бирор кишининг пайдо бўлиши ҳам қўриқхона ҳаётига зарар келтириши мумкин.

Бироқ шундай бўлишига қарамай айрим шахслар қўриқхонада ҳатто милтиқ билан пайдо бўлмоқдалар. Уларнинг мақсади ноёб жониворлар ва паррандаларни отишдир. Кўп ҳолларда бундай кирдикорлар фош қилинмоқда ва қоидабузувчилар жазосиз қолишмаяпти.

Ўзбекистон ССР Ўрмон хўжалиги министрлиги «Главохота» давлат ов инспектори А. А. Григорянц шундай уринишлар бўлганлиги ҳақида гапириб берди.

— Қўриқхонада егерлар туну кун соқчилик қилишади. Лекин, улар жуда озчилик. Шунга қарамай худди шулар туфайли қўриқхона неъматларидан шахсий манфаат йўлида фойдаланиш ишқибозлари шармандаю шармисор қилинмоқда. Кўп жиҳатдан шу туфайли ҳам бу табиат бурчагида ўқ овози жуда камдан-кам эшитилади. Браконьерлар милтиқ тепкисини босишга улгурмасданоқ фош қилинадилар.

Сўқоқ қишлоғида яшовчи Ботир Тожибоев егерларнинг сезгирлиги туфайли ҳеч бир жонивор ёки парранда жонига қасд қилишга улгуролмади. Ўқланган милтиғи отилмади. У гуноҳига яраша жазосини олди.

Чотқол геология-қидирув экспедициясида бурғилаш мастери ёрдамчиси бўлиб ишлаётган П. В. Бондарев ҳам қўлидаги милтиғи билан ушланди. Ундан «нима учун милтиқ кўтариб қўриқхонада юрибсиз», деб сўрашса, «шундай сайр қилиб юрган эдим», деб жўнгина жавоб берди. Қўриқхонага умуман бегона киши кириши мумкин эмаслигини яхши тушунган бу кишининг «сайр қилиши» ўзига қимматга тушди. Милтиғи мусодара қилинди ва жарима тўлашга мажбур бўлди.

Чанги қишлоғида истиқомат қилувчи Р. Нурматов ҳам қўлга тушгандан кейин турли хил сабаблар, баҳоналарни қалаштириб ташлади. Лекин «номери» ўтмади. У ҳам милтиғидан айрилди, яна 50 сўм миқдорида жаримани қуртдай санаб берди.

Қўриқхона қоида-тартибини бузган бу шахслар агар яна бир бор шундай номаъқулчиликка йўл қўйишса қаттиқроқ жазога тортилажаклари таъкидланди. Табиатимиз гўзаллигига, унинг ҳайвонот ва ўсимликлар дунёсига зарар етказувчи ҳар бир шахс буни эсдан чиқармаслиги керак.

А. СИЗОВ.

ТОШҚИН СУВЛАР ДЕНГИЗИ

Айдаркўл кейинги йилларда Ўрта Осиё харитасида пайдо бўлган сув омбори. Бундан тахминан йигирма йилча илгари у умуман йўқ эди. Шу кўлнинг пайдо бўлиши, унинг ҳозирги вақтдаги ҳайвонот ва ўсимликлар дунёси ҳақида маълумот берсангиз.

У. ВАЛИЕВ, Х. АБДУЛЛАЕВ,
Тошкент шаҳар, Оқ уй маҳалласи.

СЎРАГАН ЭДИНГИЗ

● БАЛИҚЧИ қушнинг қичқириғи бизни уйғотиб юборди. Тонг ёришабошлаган эди. Уфқда уйқудан кўтарилаётган қуёшнинг заррин нурлари таралиб чиқмоқда. Унинг худди найзадек ўткир тиғи поёнсиз кўл суви устида жилоланади...

Бу Айдаркўл, унинг пайдо бўлиши тарихи эса ажабтовур. 1968—1969 йилларда Ўрта Осиёда ҳукм сурган қаҳратон қиш узоқ давом этди, қор ниҳоятда кўп ёғди. Баҳор келиши билан тоғлардан айқириб оққан сув Сирдарё ўзанини тошириб юборди. Чордара сув омборида оби ҳаётнинг баланд кўтарилиши Қизил Ўрда ва Қозонли шаҳарлари, темир йўлнинг айрим қисмини сув остида қолиш хавфини туғдирди. Шундай бир вазиятда ортиқча сувни авария шлюзи орқали Арнасой пасттекислигига қуйиб юборишга мажбур бўлинди.

Йигирма миллиард куб метрдан ортиқ ҳажмдаги сув Қизилқум саҳросининг каттагина қисмига ёйилиб, илгариги Туз кони ва Айдар тақирлигига тошди. Натижада Арнасой, Айдар сув ҳавзалари пайдо бўлди.

Айдар кўлини тошқин сувлар денгизи дейилиши ҳам шундандир. Ҳозирги вақтда бу кўлни улуғворлиги, балиқлари ва қушлари мўл-кўллиги учун ҳам чўл мўъжизаси деб атайдилар. Ороллар ва ярим оролларнинг узун занжиридан ташкил топган кўл сал кам икки минг квадрат метр майдонни эгаллаб турибди. Айрим жойларда кўлнинг кенглиги 20—30 километрни ташкил этади, чуқурлиги эса 25 метр ва ундан ҳам кўпроққа боради. Бу сув омбори Жиззах ва Навоий областлари чегараларини кесиб ўтиб, 160 километр узунликкача чўзилиб кетади.

Такрорланмас, ажойиб дейишади бу кўлни балиқчилар. Бунга яна бир сўзни — жуда бой сўзни қўшиб ишлатса ҳам бўлади. Чунки, кўл ўз балиқлари билан ҳам донг таратган. Ўлкамиздаги ҳеч бир сув омбори бу жиҳатдан Айдаркўл билан тенглашолмайди. Бу ерда табиат қимматли ва фойдали балиқ турлари кўпайиши учун ниҳоятда қулай шароитлар яратиб берган. Паст жойлардаги сув қатламиқуёш таптида яхшигина илийди. Бу эса турли сув ўсимликлари ва планктонларнинг тез кўпайишига олиб келади. Уларнинг ҳаммаси зоғорабалиқ, судак, лаққабалиқ, қизилкўз, товонбалиқ, илонбош ва бошқа балиқлар учун тўйимли озуқа ва муҳофаза воситалари бўлиб хизмат қилади.

Бу ерда ташкил этилган балиқ хўжалиги коллективи ҳар йили минглаб центнер балиқ тутиб, меҳнаткашлар дастурхонига етказиб бермоқда. Йигирма тўртта бригадага бирлашган балиқчилар ўн беш йилдан бери шу иш билан шуғулланмоқдалар. Шу вақт давомида тутган балиқлари эса минглараа тоннадан ошиб кетди. Бундай маҳсулотлар республикамиз пойтахти, Гулистон ва бошқа қатор саноат шаҳарларига пешма-пеш етказиб берилмоқда.

Шамолда тўлқин каби чайқалиб турган қамишзорлар кўздан беркитмоқчи бўлган тарқоқ орол ва оролчалар паррандалар макони ҳамдир. Айниқса, қушлар кўчадиган баҳор ва куз фаслларида кўл юзи сонсиз-саноқсиз паррандаларга тўла бўлади. Бу ерда уларнинг тановул қилиши учун кўп ва тўйимли озуқа керагидан ҳам кўп бўлади.

Кўлнинг қушлар дунёси ҳам хилма-хилдир. Бу ерда барча турдаги турналарни учратиш мумкин. Ўнлаб хил оққушлар, чайкалар, ғоз-ўрдаклар, сақоқушлар ва бошқа хил сувда сузадиган ҳамда батқоқлик қушлари яшайди. Қамишзорлар кабанлар, қамишзор мушуги, тулки, чия бўри, бўрсиқ каби ҳайвонлар учун ҳам яхши бошпана бўлиб қолган. Тинч қўлтиқлар, атрофи қуюқ ўсимликлар билан ўраб олинган оролчалар жониворларнинг жонига оро киради.

Бу ерда йилнинг тўққиз ойи давомида қуёш чарақлаб туради. Қишда эса кўп ёмғир ёғади. Шундай вақтда қум барханлари яшил либосга бурканади. Баҳорни тасвирлашга тил ожизлик қилади. У шундай гўзал, тароватли, мафтункор бўладики, асти қўяверинг. Лолалар ва лолақизғалдоқлар бутун борлиққа қизил кўрпа ёйгандай туюлади, янтоқ гуллари унга ажиб жилва беради. Барглари бўлмаса ҳам саксовул жуда ажойиб кўринади.

Айдаркўлнинг содиқ ишқибозлари жуда кўп. Ўзининг ёркин кўрки, саҳийлиги, жозибаси билан уларни мафтун этган. Ўлкамизнинг бу ажойиб бурчаги табиатнинг ҳар бир ҳақиқий шайдоси учун ўз бағрини, кўксини очиб туради.

М. МАХМУТОВ,
ҳаваскор табиатшунос.

СИЗ УЧУН МУҚАДДАС ЭМАСМИ?

● ХАЛҚИМИЗ азалдан сувни муқаддас деб ҳисоблайди. Шунинг учун уни ҳамма жойда, ҳамма вақт соф сақлашга интилган. Булғатганларни лаънатлаган, кўрнамакликда айблаган.

Сувни қадрлаш қон-қонимизга сингиб кетган бир вақтда уни ифлослантиришни ўзига эп билган кишилар, ҳатто раҳбар ходимлар борлигидан, уларнинг бепарволиги, лоқайдлигидан ёқа ушлайсан.

Мисол учун областимизда ги аксарият чорвачилик комплексларини олиб кўриш мумкин. Уларнинг деярли ҳаммасида сув ресурсларини муҳофаза қилишга ўтакетган даражада ҳафсаласизлик билан қарашади, оқар сувларни булғатишга сабаб бўлишади. «Текстильщик» саноат комплекси шундай хўжаликларнинг биридир. Унинг раҳбарлари учун сув муқаддас эмасга ўхшайди. Калинин районида жойлашган бу хўжалик ҳар йили 26 минг бош чўчқа етиштириш қувватига эга. Шундай катта хўжалик оби-ҳаётни ҳам кўп ишлатади. Сувни Тошкент ишлаб чиқариш фойдаланиш бошқармасининг группа сув тарқатгичидан олади. Ҳар йили ўрта ҳисобда 800 минг куб метрдан ортиқ сув ишлатади. Бунинг 85—90 проценти фақат ишлаб чиқариш эҳтиёжлари учун фойдаланилади.

Шундай бўлишига қарамай сувдан фойдаланишни яхшилаш, уни иложи борича камроқ ишлатиш, тозалашга, тежашга қаратилган чора-тадбирлар деярли кўрилмаяпти. Бундан сув ҳавзаларимиз ифлосланаяпти.

Тартиб-қоидага мувофиқ ҳар бир шундай комплексда

«Табиат ва инсон» почтасидан

тозалаш иншоотлари бўлиши керак. Бу ерда ҳатто фойдаланилган сувни қайта ишлатишни таъминловчи қурилмалар умуман йўқ. Тозалаш иншоотлари жуда қаровсиз ҳолда. Улар ишламайди. баҳона — уларга хизмат кўрсатувчи мутахассислар йўқ. Ахир иншоот бўлгандан кейин мутахассис ҳам топиш керак-ку. Комплекс раҳбарлари қўлни қовуштириб ўтирмай бу ҳақда қайғуришлари лозим эмасми!? Шундай лоқайдлик натижасида ифлос сув Аччи сойини булғатмоқда.

Саноат комплексида яқинда ўтказилган текширув натижасида жуда кўп бошқа нуқсонлар ҳам аниқланди. Бу ерда ишлаб чиқаришда фойдаланилгандан кейин оқизиб юбориладиган сув таркибида гўнг кўп бўлади. Комплексда бундай сув қабул қилгичга қуйилади. Шу ерда гўнг ажратиб олиниши керак. Тозалаш қурилмалари ишламаслиги оқибатида оқава сув тозаланмай ҳажмли бетон ҳовузларига тўпланади, бу ердан эса насослар ёрдамида тиндиргичларга ўтказилади. Муайян вақт ўтгандан кейин гўнг ишлов бериш учун биотермик майдонларга ташиб кетилади, оқава сув шу ер яқинидаги майдонга тарқатилади. Санитария қоидаларига мувофиқ эса бундай қилиш мумкин эмас.

Текшириш ўтказилган куни насослар йўқлиги натижасида иккиламчи тик тиндиргичлар ҳам ишламаётган эди. Электр шчитлари бузиб ташланганича ётарди. Оқавани тозалайдиган КУ-20б маркали агрегатнинг контакт қурилмаси ишламасди. Биотермик майдонлар ташландиқ ҳолда бўлганлиги учун ўт ва қамиш босиб кетган эди. Шу сабабли гўнг ҳам ҳеч қандай ишлов берилмай тўғридан-тўғри экин майдонларига ташилмоқда.

Тозалаш иншоотларининг ишламаслиги оқибатида ҳатто ер ости сувлари ҳам ифлосланаётганлиги аниқланди. «Ташоблводресурси» бошқармаси гидрохимия лабораторияси ўтказган анализ Аччисойга ташланаётган оқава бу сой сувида турли хил чиқинди моддалар нормадагидан анча кўпайиб кетганлигини кўрсатди.

Саноат комплекси раҳбарларининг оқава сувларни тозалашни яхшилашга панжа орасидан қараётганликлари бир неча марта қайд қилиниб, огоҳлантирилди. Лекин улар ваъдадан нарига ўтишмаяпти. Шуни ўзларига эп кўришяпти. Ваҳоланки улар бу соҳада йўл қўйилган нуқсонлар учун бир неча бор жарима тўладилар. Ишда эса ўзгариш сезилмаяпти. Улар бундай ўзибўларчилик кайфиятига қанча тез хотима берсалар шунча яхши бўлишини эслатиб ўтмоқчимиз.

Р. ИБРОҲИМОВ,
«Ташоблводресурси» бошқармасининг штатсиз инспектори.

ДАМ ОЛИШ СОАТЛАРИДА

• САНЪАТ ОЛАМИДА •

«ИНҚИЛОБ ВАКОЛАТ БЕРГАН»

Кинорежиссёр Зиновий Ройзман номи «Жазирама қуёш остидаги уй», «Жўшқин дарё оқимида», «Юксак тоғлар остидаги учрашув», «Муҳаббат юлдузи» каби фильмлар орқали томошабинларга яхши таниш. Шу кунларда бу санъаткор «Ўзбекфильм» студиясида уч сериядан иборат «Инқилоб ваколат берган» телевизион фильмини суратга олмоқда. Фильм Туркистонда Совет ҳокимияти ўрнатилиши йилларида ички ва ташқи душманларга қарши кураш лавҳаларини еритади. Картина марказида содиқ ленинчи В. В. Куйбишев образи туради. У сафдоши М. В. Фрунзе билан бирга Туркистон халқи учун оғир бўлган дамларда маҳаллий коммунистларга раҳнамолик қилганди.

Куйбишев ролини таниқли киноактёр Н. Еременко ижро этмоқда. Шунингдек, картинада ўзбек актёрларидан Ш. Эргашев, Б. Зокиров, Р. Саъдуллаев, истеъдодли рассом ва актёр Шавкат Абдусаломовлар ҳам турли ролларда қатнашяптилар.

Фильм сценарийси Э. Вериго ва Б. Тулинлар қаламига мансуб.

«Инқилоб ваколат берган» фильми Улуғ Октябрнинг 70 йиллигига бағишланади.

МУҲАББАТ МАВЗУСИДА ЯНГИ ОПЕРЕТТА

Тошкент Давлат оперетта театрида кейинги пайтда кўплаб янги спектакллар саҳналаштирилмоқда. Айни кунларда ҳам театрнинг бош дирижёри Б. Расулов оркестр билан биргаликда Ферен Легарнинг машҳур «Фраскита» опереттаси партитураси устида ишлаяпти. Композиторнинг оҳанглар сахийлиги, рақс маромларининг ўйноқилиги, юксак дидлиги билан ажралиб турувчи музикаси бу ерда соф испанча жўшқинлик ва эҳтиросга ҳам тўлиқ. Муҳаббат мавзусининг ўзи каби қизиқарли ва замонавий бўлган ушбу асар ўз мусиқавий драматургиясига биноан соф оперетталан кўра кўпроқ драмага мансуб. Мусиқавий услублар ранг-баранглиги орқали композитор фақатгина қаҳрамонлар характеринигина эмас, турли сюжет бурилишларини ҳам аниқ ифодалаб беради.

Мазкур спектаклни режиссёр В. Лазаренко саҳналаштирмоқда.

● СПОРТ ● СПОРТ ● ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ

«КЎПКАРИ» — ЧАВАНДОЗЛАР ЎЙИНИ

Мамлакатимиз халқлари тарихида асрлар давомида чавандозлик муҳим роль ўйнаган. Халқ эртакларида ҳам афсонавий тулпорлар ҳақида куйланган. Буни қирғиз халқининг «Манас», қозоқ халқининг «Қамбар Ботир», қалмоқларнинг «Жанглар» ва ёқут халқининг «Нургун Боотур» эпосларида кўриш мумкин. Узоқ асрлардан буён то ҳозирги кунимизгача от спортининг чавандозлар, човгон, исинди, сане, байгу каби оригинал турлари давом этиб келаётир.

Бизнинг республикамиз ҳам бундан мустасно эмас. Ҳар йили республикамиз отчопарида байрам кунлари чавандозлар ўртасида мусобақалар ўтказилади. Ўзбекистонда энг машҳур чавандозлик ўйинларидан бири «кўпкари» ҳисобланади. Ўйинда икки команда иштирок этади. Узунлиги 300-400 метр ва кенглиги 20-30 метр бўлган майдонда ўзаро баҳслашадилар. Майдоннинг икки четига эса байроқ ва шартли дарвоза ўрнатилади. Ўйин майдони марказига айланаси 3 метр бўлган доира белгиланиб, бу ерга ўйин бошланиши олдидан улоқ (эчки нимтаси) қўйилади. Нимта оғирлиги чегараланмаган, кўпинча 30-40, баъзан 60 килограммни ҳам ташкил этади. Айлананинг икки томонидан 10 метр узоқликдаги масофада белгиланган старт чизиғида 2 команда ўйинчилари саф тортадилар. Судья ҳуштак чалиши билан команда капитанлари доирани айланиб ўтиб бир-бирларини табриклашади. Команда капитанларидан бири улоқни ердан кўтариши билан курашга команда аъзолари ҳам қўшиладилар. Ўйин давомида чавандозларга улоқни рақибларидан тортиб олиш, шеригига ошириш ва ердан кўтариш ҳуқуқлари берилади. Ўн беш минут давомида ўз дарвозасига кўп марта улоқ олиб кирган команда ғолиб ҳисобланади.

Бу ажойиб, қизиқарли ўйин ҳамиша кўплаб томошабинларни ўзига жалб этиб, Ўрта Осиё халқларининг чавандозлик ўйинларида биринчи ўриндан тушмай келаётир.

Р. ИБРАГИМОВ.

МУСОБАҚАЛАР, УЧРАШУВЛАР

● ФУТБОЛ. СССР терма командаси Европа чемпионатининг навбатдаги саралаш ўйинини Ослода Норвегия футболчилари билан ўтказди. 16-минутда А. Заваров киритган ягона тўп ўйин тақдирини ҳал қилди. Совет футболчилари беш учрашувдан сўнг 9 очко тўплаб учинчи группада якка пешқадамлик қилишмоқда. Бу группада яна битта ўйин бўлди. ГДР командаси сафарда Исландия футболчилари меҳмони бўлиб 6:0 ҳисобида ғалабага эришди ва 6 очко билан иккинчи ўринга чиқиб олишди.

● БОКС. Италиянинг Турин шаҳрида бокс бўйича Европа чемпионати мусобақалари давом этмоқда. Терма командамизнинг ўн бир аъзоси ярим финалга чиқиб, кам деганда бронза медалига сазовор бўлди.

● ВЕЛОПОЙГА. «Дўстлик» велопойгасида қатнашаётган тошкентлик Жамолиддин Абдужабборов Хельсинки — Лахти оралиғидаги 125 километрлик навбатдаги босқичда маррага биринчи бўлиб келди.

● Суратда: «Кўпкари» ўйинидан бир лавҳа. П. Боровков фотоси.

ҚАЙТИШ

«ҲУРМАТЛИ редакция! Мен 4 май куни телевизорда хонанда Анвар Тилланазаровнинг ашуласини эшитиб мириқдим. Анчадан бери бунақа қўшиқ тингламагандим. Нега радио-телевизорларда шундай яхши қўшиқчилар кўпроқ чиқмайди. Анвар Тилланазаров ўзи ким? Иложи бўлса шу ҳақда маълумот берсангиз.

А. БОЙЗОҚОВ,
Янгийўл, ишчи.

— УСТОЗИМ Расулқори Мамадалиевдан ўн йил сабоқ олган бўлсам, у киши шунча вақт давомида мақом қўшиқларида сўзларнинг аниқ-равон чиқишига эътибор бериш зарурлигини уқтирдилар,— дейди Анвар Тилланазаров.— Ундан аввалроқ эса В. И. Ленин номли Тошкент Давлат университетининг филология факультетида ўқиганимда олимлар Сиддиқ Фузаилов, Нодир Саидов, Ҳасанхўжа Муҳаммадхўжаев классик шеър-ғазалларнинг ҳар бир сатрига яширинган олам-олам мазмунни уқиб олишни ўргатишди.

Унинг қўшиқлари манзур бўлган кишилар ўзаро савол беришарди: бу «ҳаваскор» қаёқдан чиқиб қолди?

— Осмондан тушганим йўқ,— дейди Анвар ака кулиб.— Ўн ёшимдан бери ашула айтаман. Бу менга қўшиқчи-дуторчи бувам Абдуназар Тилланазаровдан «мерос». Бобом «расман» қўшиқчи бўлиб саҳнага чиқмаган-у, лекин дутор чертиб қуйлаганида ҳар қандай давранн ўзига ром этарди. Мен ҳам уларга эргашдим. Ўсмирлигимдаёқ мақомда анча юқори пардаларни олардим. 1967 йилда биринчи марта телевизор экранига чиққанман.

1975 йилда Ўзбекистон телевидениеси ва радиоси мақомчилар ансамблига ишга кириш учун конкурс эълон қилинди. Анвар Тилланазаров уч турнинг ҳаммасидан муваффақиятли ўтди. Бироқ, филология факультетининг кундузги бўлимида ўқир эди. Ишга кирмади. Сўнг ўқишни юридик факультетига алмаштирди ва шу-шу қўшиқдан бирмунча «йироқлашиб» кетди, асосий иш жойи банд қилиб қўйди. Ҳозир у Тошкент областидаги «Наримановчи» уй-жой кооперативи идорасида ишлаб, бу соҳада қайта қуриш ишига ўз ҳиссасини қўшяпти: «Квартира керакми, марҳамат, пулини тўлаб олаверинг, бизда навбат кутиш йўқ» дейишмоқда бу кооператив мутасаддилари...

— Имконият бўлиши биланоқ қўшиққа яна қайтдим,— дейди Анвар Тилланазаров.— Бусиз ҳаётимнинг бир чеккаси кемтик бўлиб қолаётгандек туюлаверди, ҳар вақт юрагимнинг бир чеккасида бирнима ғимирлаб, қитиқлайверади.

Бу—қўшиқ.

Шу йил 7 апрель куни Ўзбекистон телевидениесида классик қўшиқлар бўйича бадиий кенгаш бўлиб ўтди. Анвар Тилланазаров ундан муваффақият билан ўтди. 4 май куни эфир орқали «Фарғона тонг отгунча», «Самарқанд ушшоғи» қўшиқларини завқ ва маҳорат билан куйлади, радио орқали «Янги ёзувлар»да эшиттирилди. Бу ёзувлар орасида классика билан бир қаторда бирнеча лирик қўшиқлар ҳам борки, мутахассислар «янги ҳаваскор»нинг ижросини юқори баҳолашяпти, мухлислар эса олқишлашмоқда. Ҳозир Анвар Тилланазаров Турғун Алиматов билан ҳамкорликда янги қўшиқлар устида ҳам ишлашмоқда.

Негадир адлия ходимларини табиатан дағалроқ, лирикадан йироқ одамлар деб тушунамиз. Бироқ...

— Одам ким бўлиши ва қандай лавозимда ишлашидан қатъий назар, у аввало инсон,— дейди юридик фанлари кандидати, телевизор орқали «Инсон ва қонун» эшиттиришини олиб борувчи Анвар Иноятов.— Ҳар қандай инсонда эса қалб бор. Қалбни санъатдан айри тасаввур қилиб бўлмайди. Мазмунли қўшиқ ширали овозда куйланганида тингловчини эзгуликка даъват этади, роҳат бағишлайди. Мен Анварни шундай қўшиқчилар қаторига қўшдим...

Суратда Анвар Тилланазаров ёнида ғижжак тутган йигитнинг маҳоратини ҳам кўп санъаткорлар тан олишган. Санъатни иккинчи истеъдод деб билган бу иккинчи йигит — Анвар Иноятовнинг ўғли Ҳусан Иноятов, «Средазирсовхозстрой»да юрист бўлиб ишлайди.

Ҳ. АЛИМОВ.

ҚУТУБХОНАГА МАРҲАМАТ

КАЛИНИН. Ўртаовул посёлкасида жойлашган кутубхона фонди йилдан-йилга ортиб бормоқда. Шу кунларда ундан 1400 нафарга яқин китобхон фойдаланаётир. Бу ердаги 25 мингга яқин турли хил адабиётлар орасида сиёсий мавзудаги, қишлоқ хўжалиги ва саноатга оид китоблар ҳам анчагина.

Кутубхоначи О. Пархоменко китоб пропагандаси бўйича бир қатор қизиқарли суҳбатлар ўтказди.

М. ХАЛИЛОВ.

РАССОМ ХАНДАСИ

Ва ниҳоят бугун зал ҳам тўлади,
Билки, демак, бозор чаққон бўлади.

Текин тахта ишлатаман деб бинога,
Ўзи билмай тушиб қолди кинога.

Техникага ихлос қўйишин важи —
Машинасин жойлаштирган гаражи.

Ш. Субхонов расмлари.

КРОССВОРД

ЭНИГА: 7. Кўп йиллик полиз ўсимлиги. 8. Музика асари ёзувчи, композитор. 9. Испан адиби (1547—1616). 10. Поэзия жанри. 12. Африкадаги давлат. 13. Ибн Синонинг асосий касби. 15. Қаҳрамон шаҳар. 17. Метрнинг миллиондан бир улуши. 18. Форс-тожик шоири. 21. Рус совет шоири. 22. Спортдаги энг юқори кўрсаткич. 23. Республикамиздаги шаҳарлардан бири. 25. Чехословакиядаги шаҳар. 26. Қоровул, соқчи турадиган жой. 27. Совет Иттифоқи Қаҳрамони, Смоленск областидаги партизан ёшлар отрядининг ташкилотчиларидан бири. 29. Бухоро область районларидан бири. 30. Механиканинг бўлими.

БЎЙИГА: 1. Рус совет ёзувчиси, «Чапаев» романининг муаллифи. 2. Халқ оғзаки ижоди турларидан бири. 3. Бирор иш-ҳаракатни тезроқ бажаришга бўлган интилиш, иштиёқ. 4. Таълим-тарбия муассасаси. 5. А. Дюманинг «Уч мушкетёр» асаридаги персонажлардан бири. 6. Ҳамза драмаси. 11. Машҳур совет педагоги. 12. Оптик асбоб. 14. Ойбекнинг биографик асари. 16. Қатиққа сув қўшиб тайёрланадиган ичимлик. 17. Ҳарбий унвон. 19. Осмон жисмларини ўрганувчи мутахассис. 20. Шаҳардаги кенг, катта ва тўғри кўча. 23. К. Яшин драмаси. 24. Бисот сақланадиган уй-рўзғор буюми. 27. Зоғора балиқ. 28. Ишнинг ўнгидан келиши, илгари босиши.

Тузувчи Б. Зиёвиддинов.

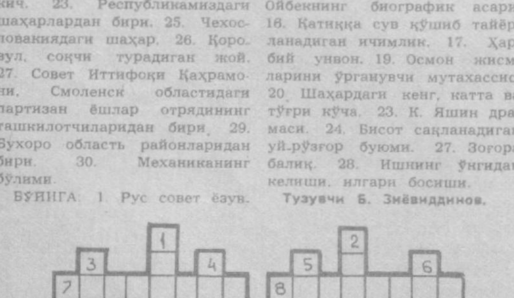

11 АПРЕЛДА ЭЪЛОН ҚИЛИНГАН «КОСМИК КЕ[illegible]АР» ЦИКЛОКРОССВОРДИНИНГ ЖАВОБЛАРИ

1. «Восток». 2. «Ариобата». 3. Кабина. 4. «Протон». 5. «Луноход». 6. «Молния». 7. «Космос». 8. «Спутник». 9. Орбита. 10. «Венера». 11. «Электрон». 12. «Восход».

Шакл марказидаги ҳарфларда: «Союз», «Зонд», «Луна», «Салют».

АЁЛЛАРНИ АВАЙЛАЙЛИК

ҲОРДИҚ ЧИҚАРИШГА ВАҚТ ЙЎҚ

Кейинги пайтда районимизда хотин-қизлар Советининг ишини яхшилаш, аёлларнинг унумли меҳнат қилиб, кўнгилли дам олишлари, бўш вақтларини мазмунли ўтказишлари каби муҳим масалаларни янада жонлантириш соҳасида бир қатор тадбирлар амалга оширилмоқда. Хусусан, бизнинг қишлоғимизда онахонлардан иборат фольклор ансамбли ташкил этдик.

Хотин-қизларга оилада ва меҳнат коллективида етарли шарт-шароитлар яратиб беришда Ленинчи қишлоқ Советидан пенсионер Муҳаррама опа Солиҳова, Қорахитой қишлоқ Советидан Маҳбуба Давронова ва бошқалар фаол иштирок этмоқдалар. Улар вақти-вақти билан меҳнат коллективларида бўлиб, аёлларнинг меҳнат шароитлари ва иш кўрсаткичлари билан яқиндан танишиб, илғор иш усулларини оммалаштиряптилар.

Шунга қарамай, аёлларимизнинг бўш вақти кўнгилдагидек ўтмоқда деёлмайман. Бунга ҳамон қўл меҳнатидан қутула олмаётганимиз ҳам сабаб бўлмоқда. Хўжалигимизда асосан боғдорчилик-сабзавотчилик маҳсулотлари етиштирилади. Пишиқчилик мавсумида шундай вақтлар бўладики, аёллар 25—27 килограмм ҳўл мева жойланган яшчикларни қўлда кўтариб, катта йўл бўйига олиб чиқишади. Устига-устак машинага ҳам ортишади. Бундай оғир меҳнат билан банд бўлган аёлнинг ишдан сўнг кино ёки концертга боргиси келадими? Албатта, йўқ. Кечки овқат-у уй юмушлари билан бўлиб, бошқа нарсага қўли ҳам тегмайди. Бу ҳол неча йиллардан бери давом этиб келяпти.

Украина, Молдавия республикаларида мева-сабзавотлар механизация ёрдамида йиғиб-териб олинаётганини телевизорда кўрамиз, газета ва журналларда ўқиймиз. Нима учун ана шу тажрибаларни бизда қўллаш мумкин эмас?

С. ШОНАЗОВА,
Оҳангарон районидаги «Оҳангарон» совхозининг боғдорчилик бригадаси бошлиғи.

Редактор ўринбосари Р. УМАРОВ.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

ҲУРМАТЛИ ТОШКЕНТЛИКЛАР ВА ПОЙТАХТИМИЗ МЕҲМОНЛАРИ!

1 НОЯБРГАЧА
ҲАР ЯКШАНБА КУНИ СОАТ 10.00 ДА
Тошкентдаги республика отчопари

СИЗЛАРНИ ОТ ПОЙГАСИ МУСОБАҚАЛАРИГА ТАКЛИФ ҚИЛАДИ

ОТЧОПАРДА БУЮМЛАР ЛОТЕРЕЯСИ ЎТКАЗИЛАДИ: ютуқлар орасида иккита «ЖИГУЛИ» автомобили, мотоциклар, велосипедлар, гиламлар, «РИГА» мопедлари ва бошқа буюмлар бор.

ЛОТЕРЕЯ ТИРАЖИ СОАТ 11.30 ДА ЎЙНАЛАДИ.
Бир дона лотерея билетининг баҳоси — 1 сўм.
Отчопарга кириш билети — 1 сўм.

Адрес: Тошкент шаҳри, 156-алоқа бўлими. Халқлар дўстлиги кўчаси. Телефонлар: буюмлар лотереясининг ўтказилишига доир справкалар учун: 76-43-60, 76-76-28; от спорти лотереясининг ўтказилишига доир справкалар учун — 76-75-47.

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА

ССРГА ГАСТРОЛГА КЕЛГАН
Польшанинг «Варшава» цирки
ТОШКЕНТДА БИРИНЧИ МАРТА
ЎЗ ТОМОШАЛАРИНИ НАМОЙИШ ЭТАДИ.
11 ИЮНДАН 5 ИЮЛГАЧА ДАВОМ ЭТАДИГАН ТОМОШАЛАРДА
ПОЛЬШАНИНГ ТАНИҚЛИ ЦИРК УСТАЛАРИ ҚАТНАШАДИЛАР.

ПРОГРАММАДА: ўргатилган йиртқич ҳайвонлар (шерлар, қоплонлар, силовсин, сиртлон), шунингдек, ноёб ҳайвонлар аралаш группасининг чиқишлари.

Жонглерлар, эквилибристлар ва ҳаво гимнастикачилари, акробат-полвонлар, сим дорда рақс тушувчилар, бошқа ҳар хил акробатлар ўз маҳоратларини намойиш этадилар.

ПРОГРАММАГА ПОЛЬША ЦИРКИ ЭСТРАДА ОРКЕСТРИ ЖЎР БЎЛАДИ.

Томошалар ҳар куни — соат 18 да ва 20.30 да бошланади.

Шанба ва якшанба кунлари — соат 12, 15 ва 18.00 да бошланади.

Билетлар циркнинг марказий кассаси ва ГУМ, «БОЛАЛАР ДУНЁСИ», «ЧИЛОНЗОР» савдо маркази, ФРУНЗЕ савдо маркази қошидаги, шунингдек ОЛОЙ ва ФАРҲОД бозорларидаги район кассаларида сотилмоқда.

Коллектив бўлиб тушиш учун буюртмалар қабул қилинмоқда.

Касса — соат 10 дан 20.00 гача очиқ.
Справкалар учун телефонлар: 44-35-91, 44-35-84.

ЛЕНИН КОМСОМОЛИ НОМИДАГИ МАРКАЗИЙ МАДАНИЯТ ВА ИСТИРОҲАТ БОҒИНИНГ

«ЯШИЛ ТЕАТРИДА»

7 ИЮНЬ СОАТ 20.00 ДА

ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ ЛЕНИН КОМСОМОЛИ МУКОФОТИНИНГ ЛАУРЕАТИ, ҲУШОВОЗ ХОНАНДА
Олимжон ОРИФЖОНОВ ИШТИРОКИДА

УЙҒУР АНСАМБЛИНИНГ КОНЦЕРТИ

ҚАТНАШАДИЛАР:
ЎЗБЕКИСТОН ССРДА ХИЗМАТ КЎРСАТГАН АРТИСТ
Ҳолисхон ҚОДИРОВА
ЎЗБЕКИСТОН ССРДА ХИЗМАТ КЎРСАТГАН АРТИСТ
Абдреим АХМАДИЙ

Солистлар: Султон МАМЕДОВ, Айтурғон ҲАСАНОВА, Маданият ҲОШИМОВА;
РАҚҚОСАЛАР: **Дилбар ДАУТОВА, Феруза МИРАЛИМОВА, Гулсара РАЙИМОВА, Насиба МАМАТОХУНОВА ва бошқалар.**

Ансамблнинг бадиий раҳбари — Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист Абдреим АХМАДИЙ.

Балетмейстер — Ҳавохон АЗИЗОВА.
Музика раҳбари — Эркин ЮНУСОВ.

ТВ

6 ИЮНЬ — ШАНБА

МТ I

8.00 Эрталабки зарядка. Мультфильм. Музика. 8.30 ВРЕМЯ. 9.15 СССР Ички ишлар министрлиги ички қўшинлар бошқармасининг духовой оркестри ижро этади. 9.50 «ЕР ҲАМ МИННАТДОР». Телевизион ҳужжатли фильм премьераси (Волгоград). 10.20 А. С. Пушкин. «Мис чавандоз». Фильм-концерт. 10.45 «Чаривници» украин қўшиқлари ансамбли ижро этади. 11.05 «КОБУЛДАН УЧГАН САМОЛЁТ». Ҳужжатли фильм премьераси. 12.05 А. Аренский. «Силуэтлар». 12.20 ОБЪЕКТИВ. 12.50 «Жамоатчиликнинг фикри». 13.50 Пхеньяндаги халқаро музика фестивали (КХДР). 14.10 «Совет киноси». Киножурнал. 14.30 ДУНЁ ВОҚАЛАРИ. 15.00 ҲАМДЎСТЛИК. 15.15 УЛУҒ ОКТЯБРНИНГ 70 ЙИЛЛИГИГА. Тарихнинг сўнмас сатрлари. «Урушсиз ўтган йигирма кун». Бадиий фильм. 17.05 ҲУШЁРЛИК — ТУРМУШ ТАРЗИ. 17.35 КАМАЛАК. Халқ ижодиёти телепрограммаларининг халқаро фестивали. «Николай Гедда концертларида». (Швеция). 18.10 ҲАЙВОНОТ ОЛАМИДА. 19.10 Мультфильмлар. 19.45 Концерт. 20.05 МТ ЭКРАНИДА БИРИНЧИ МАРТА. «Мерос». Бадиий фильм. («Мосфильм»). 21.30 ВРЕМЯ. 22.05 Шанба оқшомида. 24.00 Янгиликлар.

МТ II

9.00 Эрталабки гимнастика. 9.20 СИЗ ЯРАТГАН БОҒ. 9.50 Ритмик гимнастика. 10.20 ТОНГГИ ПОЧТА. Музикали кўрсатув. 10.50 «Ҳайкал». А. С. Пушкинга бағишланади. Фильм-концерт. 11.40 «Машаққатлар оша юлдузларга». Бадиий фильм, субтитр билан 1- ва 2-сериялар. 14.00 В. Кикта. «Дубровский» балети. Горький шаҳридан кўрсатилади. 15.15 Бокс. Европа чемпионати. Ярим финал. Италиядан кўрсатилади. 16.15 «Лирам билан тўлади қалблар». Адабий композиция. 16.55 «Пушкин ва Пушчин». Телевизион ҳужжатли фильм. 18.05 Баскетбол. Европа чемпионати. Эркаклар. Греция — Испания терма командалари. Грециядан кўрсатилади. 18.45 А. С. Пушкин романсларини СССР халқ артисти А. Днишев ижро этади. 19.35 Баскетбол. Европа чемпионати. Эркаклар. Югославия — Франция терма командалари. Грециядан кўрсатилади. 20.15 «Теннис сабоғи». 4-кўрсатув. 20.30 «Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар!», «Уч қуён». Мультфильм. 20.45 ЗДОРОВЬЕ. 21.30 ВРЕМЯ. 22.05 «Илла. Кузатув пункти». Уч серияли телевизион бадиий фильм. (Италия). 1- ва 2-сериялар. 00.05 Баскетбол. Европа чемпионати. Эркаклар. Югославия — Испания терма командалари. Грециядан кўрсатилади. 00.45 «Дружба» велопойгаси.

ЎзТВ

7.05 Ритмик гимнастика. 7.30 «Салом, кичкинтойлар!». 7.40 «Уй томон узоқ йўл». Ҳужжатли фильм. 8.00 АХБОРОТ. 8.20 «Сенинг кунинг». Телефильм. 8.30 Москва. ВРЕМЯ. 9.15 «Май камалаги» (такрорий). 9.45 Врач маслаҳати. 9.55 Ҳужжатли фильм. 10.10 ИНТЕНСИВЛАШ — БЕШ ЙИЛЛИК ШИОРИ. 10.40 УЛУҒ ОКТЯБРНИНГ 70 ЙИЛЛИГИГА. «Қутлуғ қон». Бадиий фильм. («Ўзбекфильм»). 12.15 «Буни ҳамма билиши ва уддалаши керак». 12.45 Болалар учун телевизион театр. В. Зимин. «Ёғоч қирол». 14.00 «Гапир, мен эшитаман». Ҳужжатли фильм.

* * *

17.40 Кўрсатувлар программаси. 17.45 Бутуниттифоқ Пушкин шеърияти байрамига. Телевизион театр. «Хасис рицарь». 18.30 Ўзбекистон пионерларининг XIV слёти. 19.30 АХБОРОТ (рус.). 19.45 «Оламга саёҳат». 20.30 АХБОРОТ. 20.50 «Қардошларимиз санъати». СССР халқ артисти М. Қаландарова рақсга тушади. 21.30 Москва. ВРЕМЯ. 22.05 О. Ёқубов. «Диёнат». Видеофильм. 5-серия. 23.30 Кўрсатувлар программаси.

ДУШАНБА КЎРСАТАДИ:

18.35 Кўрсатувлар программаси. 18.40 «Мени кичкина деб ўйламанг». 19.10 Болалар учун фильм. «Қуён, Скрип ва Скрипка». 19.30 НОВОСТИ. 19.50 Кинолавҳа. 20.00 Футбол. СССР кубоги. «Помир» (Душанба) — АСК (Хабаровск). 20.45 АХБОР. 21.05 Материалларимиз изидан. 21.30 Москва. ВРЕМЯ. 22.05 «Ҳаммасига эга бўлади». Телевизион бадиий фильм. 3-серия (рус.).

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ
(«Ташкентская правда»)
Орган Ташкентского обкома Коммунистической партии Узбекистана и областного Совета народных депутатов

Издается на узбекском языке

Редакция адреси:
700083, ГСП, Тошкент
Ленинград кўчаси, 32

Р 03789. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри. Индекс: 64684. В. 1587. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12